

નગર પ્રાથમિક શિક્ષણ સમિતિ અમદાવાદ

પરિપત્ર નં. ૧૨૬ તા.૧૧-૦૩-૨૦૧૯

ચૂંટણી અનુલક્ષી કામગીરી ટોચઅગ્રિમતા / સમયમર્યાદા

ફક્ત મ્યુનિ. શાળાઓ માટે જ :-

વિષય :- લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી-૨૦૧૯ અન્વયે આદર્શ આચારસંહિતા બાબત.

સંદર્ભ :- ઈલેક્શન વિભાગ : ઈએલઆર નં.૧૨૪ તા.૧૦-૩-૧૯ના પત્ર અન્વયે.

આથી તમામ મ્યુનિ. શાળાના મુખ્ય શિક્ષકશ્રીઓને જણાવવાનું કે, લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી-૨૦૧૯ અંતર્ગત વિગતવાર આચારસંહિતાનો સંદર્ભદર્શિત પત્ર આ સાથે સામેલ છે. જેનો અભ્યાસ કરી આપેલ સૂચનાઓનો ચૂસ્તપણે અમલ કરશો - કરાવશો.

આકસ્મિક સંજોગોમાં કોઈપણ કર્મચારીની રજાની જરૂર પડે તો આધાર પુરાવા સાથે અત્રેની કચેરીએથી મંજૂરી મેળવવાની રહેશે. અન્યથા જે તે કક્ષાએ જવાબદારી નક્કી કરવામાં આવશે.

તા.૧૧-૦૩-૨૦૧૯

ડૉ. એલ.ડી.દેસાઈ
શાસનાધિકારી

તાકીદનું આચાર સંહીતા
લોકસભા સામાન્ય ચુંટણી-૨૦૧૯

પ્રતિ,
મ્યુનિસિપલ સેક્રેટરી શ્રી,
શાસનાધિકારી શ્રી, ન.પ્રા.શિ.સ.
ટ્રાન્સપોર્ટ મેનેજર શ્રી, એ.એમ.ટી.એસ.

ભારતના ચુંટણી પંચ દ્વારા, લોકસભાની સામાન્ય ચુંટણી-૨૦૧૯ યોજવા તા.૧૦/૦૩/૨૦૧૯ના રોજ પ્રેસ કોન્ફરન્સ દ્વારા જાહેરાત કરવામાં આવેલ છે. આથી આ ચુંટણીઓમાં, ચુંટાયેલા ઉમેદવારો, પ્રતિનિધિઓ અને રાજકીય પક્ષો માટે આદર્શ આચારસંહીતા ચુંટણી જાહેરાતની તારીખથી જ અમલમાં આવે છે. આ આચારસંહીતાની કેટલીક બાબતોનો અમલ મહાનગરપાલિકાના ચુંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ/પદાધિકારીઓએ પણ કરવાનો રહે છે. આ બાબત અંગે નાયબ ચુંટણી આયુક્ત શ્રી દ્વારા કરવામાં આવેલ પરિપત્ર: “આચારસંહિતા શું કરવું-શું ન કરવું?” ક્રમાંક: ૪૬૪/તાત્કાલિક/૨૦૦૭/પીએલએન/૧ તા.૭/૧/૨૦૦૭ તથા મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારી શ્રી, ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલ પરિપત્ર ક્રમાંક: ઈએલસી/૧૦૨૦૧૭/૧૪૬/છ(MCC) તા.૨૫/૧૦/૨૦૧૭ ની નકલ આ સાથે સામેલ રાખવામાં આવેલ છે. જેમાં જણાવ્યા મુજબની વિગતોનો અમલ કરવાનો થશે. આથી જે તે સંબંધકર્તા ચુંટાયેલા પ્રતિનિધિશ્રીઓ તેમજ પદાધિકારીશ્રીઓ, મહાનુભાવોને આ બાબતની નોંધ આપની કક્ષાએથી લેવડાવવા ઘટતું કરવા વિદીત છે.

૩. મ્યુનિસિપલ કમિશનર
(ઇલેક્શન)

પ્રતિ,
નકલ રવાના-જાણમાં લઈ અમલ/કાર્યવાહી કરાવવા સારું.

- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(મ.ઝોન) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(ઉ.ઝોન) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(દ.ઝોન) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(પૂ.ઝોન) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(પ.ઝોન) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(ઉત્તર પ.ઝોન) શ્રી
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(દક્ષિણ પ.ઝોન) શ્રી
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(સ્માર્ટ સીટી) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(સ્માર્ટ સીટી -જોઇન્ટ સી.ઇ.ઓ.) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(સોલીડ વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ) શ્રી,
- ૩. મ્યુનિ.કમિશનર(સાબરમતી રીવરફ્રન્ટ-વહીવટ) શ્રી,
- મ્યુ.ચીફ ઓડીટર શ્રી,
- આસી.મ્યુનિસિપલ કમિશનર શ્રી, (તમામ ઝોન)
- સીટી એન્જ. શ્રી,
- હેલ્થ ઓફિસર શ્રી,
- એસ્ટેટ ઓફિસર શ્રી,
- એડીશનલ સીટી એન્જ. શ્રી(તમામ),
- એડીશનલ ચીફ ઇલેક્ટ્રીકલશ્રી, લાઇટ પાતુ
- ૩. એસ્ટેટ ઓફિસર શ્રી(તમામ-ઝોન),
- ૩. હેલ્થ ઓફિસર શ્રી(તમામ-ઝોન),
- આસી. મેનેજર શ્રી(સે.ઓ.),
- ડાયરેક્ટર ઓફ સોલીડ-વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ શ્રી,
- ગ્રંથપાલ શ્રી, મા.જે.પુસ્તકાલય,
- સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ શ્રી, અ.મ્યુ.કો સંચાલિત તમામ હોસ્પિટલ
- પબ્લીસીટી એન્ડ ઇન્ફર્મેશન ઓફિસર શ્રી,
- ૩. ડાયરેક્ટર શ્રી, એ.એમ.સી.-મેટ
- ડાયરેક્ટરશ્રી, એસઆરએફડીસીએલ - પ.ઝોન
- જનરલ મેનેજરશ્રી, (ઓપરેશન) - અમદાવાદ જનમાર્ગ લી.

ભારતીય નિર્વાચન આયોગ
નિર્વાચન સદન, અશોક માર્ગ, નવી દિલ્હી-૧૧૦૦૦૧

તા. ૦૭/૦૧/૨૦૦૭

૪૬૪/તાતકાલિક/૨૦૦૭-પીએલએન-૧

પ્રતિ,

૧. તમામ રાજ્યો અને સંઘપ્રદેશોના મુખ્ય સચિવો
૨. તમામ રાજ્યો અને સંઘપ્રદેશોના મુખ્ય ચૂંટણી અધિકારીઓ

વિષય:- આચાર સંહિતા- શું કરવું- શું ન કરવું?

મે. સાહેબ,

નિર્વાચન આયોગે આચારસંહિતાના પાલન અંગે વખતોવખત જુદી જુદી સૂચનાઓ બહાર પાડી છે. આચાર સંહિતાના મહત્વના પાસાંઓ ફરીથી નીચે આપવામાં આવ્યા છે.

કલ્યાણ યોજનાઓ અને સરકારી કામો અંગે:

૧. નવી પરિયોજનાઓ અથવા કાર્યક્રમો અથવા છૂટછાટો અથવા નાણાકીય અનુદાન અંગે કોઈપણ રૂપે અથવા તે અંગેના વચનની જાહેરાત, શિલાન્યાસ, વગેરે શાસકપદની તરફેણમાં મતદારોને અસરકર્તા હોઈ તેના પર પ્રતિબંધ છે.
૨. આ પ્રતિબંધ નવી યોજનાઓ અને ચાલુ યોજનાઓને પણ સરમોજ લાગુ પડે છે. પરંતુ તેનો અર્થ એવો નથી કે રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને રાજ્ય માટે ઉપયોગી યોજનાઓ જે પૂર્ણતાને આરે હોય અને જેમનો ઉપયોગ અથવા કામગીરી લોકોના હિતમાં હોય તેમને અટકાવી દેવી અથવા વિલંબિત કરવી. આદર્શ આચારસંહિતાનો અમલ શરૂ થતાં આવી યોજનાઓ શરૂ નહિ કરવા માટે અથવા નિષ્ક્રિય રાખી મુકવા માટે કોઈ ખોટું કારણ આપી શકાશે નહિ. તેવીજ રીતે આવી યોજનાઓ રાજકીય પદાધિકારીઓ સાથે સંબંધ રાખ્યા વગર અથવા

કોઈપણ પ્રકારની ધામધૂમ કે સમારંભો વિના મુલકી અધિકારીઓ દ્વારા જ શરૂ થાય તે સુનિશ્ચિત કરવું: જેથી શાસકમંડળની તરફેણમાં મતદારોને પ્રભાવિત કરવાના હેતુથી આવી શરૂઆત કરવામાં આવી છે એવી છાપ ન થાય. જો તેમાં કોઈ શંકા જાય તો મુખ્ય ચૂંટણી અધિકારી/ભારતીય નિર્વાચન આયોગ પાસેથી તે અંગે સ્પષ્ટતા મેળવવી.

૩. તક્રુમાં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે છે કે કોઈ ચોક્કસ યોજના માટે અંદાજપત્રમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય અથવા એ યોજનાને મંજૂરી આપવામાં આવી હોય અથવા રાજ્યપાલશ્રીના ઉદબોધન અથવા મંત્રીશ્રીના અંદાજપત્ર પ્રવચનમાંથી અંગે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હોય એટલા માત્રથી આવી યોજનાઓની જાહેરાત કરી શકાય અથવા શરૂ કરી શકાય અથવા ચૂંટણીની જાહેરાત પછી જ્યારે આદર્શ આચારસંહિતા અમલમાં હોય, ત્યારે તે હાથ ધરી શકાય એવો અર્થ થતો નથી કારણ કે તે સ્પષ્ટપણે મતદારોને પ્રભાવિત કરી શકે. જો આવું કોઈ કાર્ય હાથ ધરવામાં આવે તો તેને આદર્શ આચાર સંહિતાનું ઉલ્લંઘન ગણવામાં આવશે.

૪. સરકારી યોજનાઓને નવી મંજૂરીઓ આપવી નહિ. રાજકીય સત્તાધિકારીઓ (મંત્રીઓ વગેરે) દ્વારા સમીક્ષા અને લાભાર્થીલક્ષી યોજનાઓની કાર્યવાહી ચાલુ હોય તો પણ ચૂંટણી પૂરી થાય ત્યાં સુધી તે બંધ રાખવી. આયોગની પૂર્વમંજૂરી વિના રાજ્યમાં ચૂંટણી ચાલુ હોય એવા કોઈપણ ભાગમાં કલ્યાણ યોજનાઓ માટે નવું ફંડ છૂટું કરવું નહીં અને સોંપાયેલા કામો અંગે કામગીરી કે કોન્ટ્રાક્ટ કરવા નહિ. આમાં રાજ્યમાં કોઈ આવી યોજના અમલમાં હોય તો તેવી યોજનાનો તેમજ સંસદસભ્ય(રાજ્યસભાના સભ્ય સહિત) ના સ્થાનિક વિસ્તાર વિકાસ નિધિ અથવા ધારાસભ્ય વિધાન પરિષદના સ્થાનિક વિસ્તાર વિકાસ નિધિ હેઠળના કાર્યોનો સમાવેશ થાય છે.

૫. આદર્શ આચારસંહિતાનો અમલ શરૂ થતાં પહેલાં કામગીરી શરૂ કરવાનો હુકમ આપી દીધો હોય તો પણ, જો તે ક્ષેત્રમાં કામ શરૂ થયું ન હોય તો, કોઈ કામ શરૂ કરવું નહિ. આવા કામો ચૂંટણીની કામગીરી પૂરી થવા પછી જ શરૂ કરી શકાશે. આમ છતાં, જો કામ ખરેખર શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય તો તે ચાલુ રાખી શકાશે.

૬. સંબંધિત અધિકારીઓને સંપૂર્ણ ખાતરી થાય તો પૂરાં થયેલાં કામો માટે નાણાની ચૂકવણી પર કોઈ પ્રતિબંધ રહેશે નહિ.

૭. અનાવૃષ્ટિ, પૂર, મહામારી, અન્ય કુદરતી આફતોનો ભોગ બનેલા લોકોને રાહત પૂરી પાડવા જેવી અણધારી આફતોને હલ કરવા માટે અને કૃદ્ધો, અશક્તો વગેરે માટે કલ્યાણકારી પગલાં હાથ ધરવા માટેની યોજનાને મંજૂરી આપવા અંગે આયોગ મનાઈ કરતું નથી. આમ છતાં, આ બાબતોમાં આયોગની પૂર્વમંજૂરી લેવી અને તમામ ભવિષ્યકાંક્ષા સમારંભો સંપૂર્ણ ટાળવા તેમજ એવી છાપ ઉભી ન થવા દેવી કે સરકાર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ કલ્યાણકારી પગલાં અથવા રાહતો પુનર્વસવાટ કાર્યો શાસક પક્ષની તરફેણમાં મતદારને પ્રભાવિત કરે છે અને સાથે સાથે અન્ય પક્ષોના ભાવિને વિપરીત અસર કરે છે.

અધિકારીઓની બદલીઓ અને નિમજોંક

ચૂંટણી આયોગ આદેશ કરે છે કે ચૂંટણીના સંચાલન સાથે સંકળાયેલ તમામ અધિકારીઓ/કર્મચારીઓની બદલી પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ રહેશે. આમા નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે પણ તેઓ પૂરતી સીમીત નથી.

૧. મુખ્ય ચૂંટણી અધિકારી અને અધિક/સંયુક્ત/નાયબ મુખ્ય ચૂંટણી અધિકારીઓ
૨. પ્રત્યાગીય આયુક્તો

૩. ચૂંટણીના સંચાલન સાથે સંબંધિત જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીઓ, ચૂંટણી અધિકારીઓ, મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીઓ અને અન્ય મહેસૂલ અધિકારીઓ

૪. ચૂંટણી વ્યવસ્થા સાથે સંકળાયેલ પોલીસ ખાલાના અધિકારીઓ જેવાકે રેન્જ આપણ તેમ જ ડી.આઇ.જી, સિનિયર પોલીસ અધીક્ષક અને પોલીસ અધીક્ષક, પેટા- પ્રભાગીય કક્ષાના પોલીસ અધિકારીઓ જેવા કે નાયબ પોલીસ અધીક્ષક અને અન્ય પોલીસ અધિકારીઓ જેઓને લોકપ્રતિનિત્વ અધિનિયમની કલમ -૨૮(ક) ઠેકણ આયોગમાં પ્રતિનિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હોય.

૫. ચૂંટણી કામગીરી માટે પસંદ કરાયેલા રોડર તથા ઝોનલ અધિકારીઓ જેવા અન્ય અધિકારીઓ પરિવહન એકમ, ઇવીએમ એકમ, ચૂંટણીલક્ષી સામગ્રી માટેના પ્રાપ્તિ અને વહેંચણી એકમ, તાલીમ એકમ, મુદ્રણ એકમ વગેરે, સિનિયર અધિકારીઓ કે જેઓને રાજ્યમાં ચૂંટણી વ્યવસ્થાની કામગીરી સોંપવામાં આવી હોય તેઓને પણ આ સૂચનાથી આવરી લેવામાં આવ્યા છે.

૬. જાહેરાતની તારીખ અગાઉ ઉક્તકક્ષાના અધિકારીઓની બાબતમાં બદલીના હુકમો થયા હોય પરંતુ આદર્શ આચારસંહિતા અમલમાં આવે ત્યાં સુધીમાં તેનો અમલ કરવામાં આવ્યો ન હોય તો નિર્વાચન આયોગની સ્પષ્ટ મંજૂરી સિવાય તેનો અમલ કરવો નહિ.

૭. ચૂંટણીની કાર્યવાહી પૂરી થાય ત્યાં સુધી આ પ્રતિબંધ અમલમાં રહેશે

૮. એવા કેસો જ્યાં વહીવટી આવશ્યકતાને કારણે અધિકારીઓની બદલી જરૂરી જણાઈ હોય, ત્યાં રાજ્ય સરકાર અગ્રિમ મંજૂરી માટે આયોગને બલામણ કરી શકે છે.

૯. આયોગની પૂર્વમંજૂરી સિવાય, આ સમયગાળા દરમિયાન સરકાર/ જાહેર ઉપક્રમોમાં કોઈ નિમણૂકો કે બદલી આપી શકાશે નહિ.

સરકારી યંત્રસામગ્રીના દુરુપયોગ અંગે:-

૧. સૂટણીવિષયક કામગીરી માટે સરકારી વાહનોનો ઉપયોગ કરી શકાવો નહિ. નીચેની બધી કચેરીઓના વાહનોનો "સરકારી વાહનો" માં સમાવેશ થાય છે:-

* કેન્દ્ર સરકાર

* રાજ્ય સરકાર

* કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારના જાહેર ઉપકર્મો

* કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારના સંયુક્ત ક્ષેત્રના ઉપકર્મો

* સ્થાનિક સંસ્થાઓ, નગર નિગમો, નગરપાલિકાઓ

* ખરીદ-વેચાણ બોર્ડ (ગમે તે નામથી જાણીતા હોય)

* સરકારી મંડળીઓ

* સ્વાયત્ત જિલ્લા પરિષદો, અથવા

* કોઈપણ સંસ્થા જેમાં જાહેર નાણાંની કુલ રકમના નાના હિસ્સાનું રોકાણ કરવામાં આવતું હોય

* ગૃહ મંત્રાલય અને રાજ્ય સરકારો હેઠળના સંરક્ષણ મંત્રાલય અને કેન્દ્રીય પોલીસ સંગઠનોની મૈલિકીનાં વાહનો.

૨. સંઘસરકાર અથવા રાજ્ય સરકારના મંત્રીઓ ખાનગી મુલાકાતો માટે પોતાનાં ખાનગી વાહનોનો ઉપયોગ કરી શકે છે. આવી ખાનગી મુલાકાતો માટે મંત્રીશ્રીઓનો સરકારી અંગત કર્મચારીવર્ગ તેઓની સાથે જઈ શકશે નહિ. આમ છતાં, જો મંત્રીશ્રીને કોઈ આકસ્મિક પરિસ્થિતિમાં સરકારી કામકાજ માટે જ તેના મુખ્યમથક બહાર, મુસાફરી કરવાનું થાય કે જેને જાહેર હિતમાં ટાળી શકાય તેમ જ હોય તો સંબંધિત વિભાગના સચિવે, મંત્રીશ્રી જે સ્થળની મુલાકાત લેવા ઇચ્છતા હોય, તે રાજ્યના મુખ્ય સચિવને આ મતલબનું પ્રમાણપત્ર આપતો પત્ર પ્રાઠવવો અને તેની એક નકલ

આયોગને પાઠવવી. આવા પ્રવાસ દરમિયાન, મુખ્ય સચિવ, મંત્રીશ્રીને તેમની સરકારી મુસાફરી માટે, સરકારી વાહન અને આવાસની સહેલાઈ મુજબની સગવડો, વગેરે પૂરી પાડી શકે છે. આગળતાં, આવી સરકારી મુસાફરી પછી તરતજ અથવા તે દરમિયાન આવા તેની સાથે સાથે કોઈ પણ મંત્રીશ્રી ચૂંટણી ઝુંબેશ અથવા રાજકીય પ્રવૃત્તિ કરી શકશે નહિ. નિર્વાચન આયોગ દેના મુખ્ય ચૂંટણી અધિકારીના પરામર્શમાં રહીને આવી વ્યવસ્થા પર દેખરેખ રાખશે.

૩. સંઘ સરકાર અથવા રાજ્ય સરકારના કોઈપણ મંત્રીશ્રી મતદાર વિભાગ અથવા રાજ્યના ચૂંટણી સંબંધિત અધિકારીને ચૂંટણીની જહેરાત સાથે સંબંધિત ચૂંટણીના સમયગાળા દરમિયાન કોઈપણ સત્તાવાર ચર્ચા માટે બોલાવી શકશે નહિ. જ્યારે કોઈ મંત્રી સંબંધિત વિભાગનો હવાલો ધરાવવાની હેતુસિદ્ધિ અથવા મુખ્યમંત્રીશ્રીના કિસ્સામાં કાચઠો અને વ્યવસ્થાની સ્થિતિ કથની હોય અથવા કુદરતી આફત અથવા અન્ય કોઈ આકસ્મિકતા ઊભી થાય કે જેમાં દેખરેખ/સમીક્ષા/બચાવ/રાહત અને એવા બીજા ખાસ હેતુ માટે વ્યક્તિગત મંત્રીશ્રીઓ/ મુખ્ય મંત્રીશ્રીની પ્રત્યક્ષ હાજરી જરૂરી હોય તેટલા પૂરતો અપવાદ રહેશે.

૪. મંત્રીશ્રીઓ તેઓના સરકારી વાહનોનો ઉપયોગ ફક્ત તેમના સરકારી રહેઠાણથી તેમની સરકારી કચેરી સુધી સરકારી કામકાજ અર્થે આવામાં-જવા માટે કરી શકશે પરંતુ શરત એ રહેશે કે આવી અવર-જવર કોઈ ચૂંટણી વિષયક કામગીરી અથવા રાજકીય પ્રવૃત્તિ સાથે સંકળાયેલી ન હોવી જોઈએ.

૫. સંઘ સરકાર અથવા રાજ્ય સરકારના કોઈપણ મંત્રીશ્રીએ તેમની સરકારી મુસાફરીને ચૂંટણીની કામગીરી સાથે જોડવી નહિ.

૬. રાજ્ય વહીવટીતંત્રને આવી મુલાકાત વખતે રાજકીય પદાધિકારીઓ સાથે સશસ્ત્ર રક્ષકોની હાજરી જરૂરી જણાતાં તેમને સુરક્ષા-કવચ પૂરું પાડવામાં આવ્યું હોય તો પણ કોઈપણ રાજકીય

પદ્ધતિકારીએ ખાનગી અથવા સરકારી મુલાકાત દરમિયાન, કોઈપણ માર્ગદર્શક (પોઈલોટ) કાર અથવા કોઈપણ રંગની વીડન લાઈટવાળી કાર અથવા કોઈપણ પ્રકારની માર્ગરેખાવાળી કારનો ઉપયોગ કરવો નહિ. સરકારી માર્ગદર્શક અથવા ખાનગી માલિકીના વાહનને આ લાયુ પકે છે.

૭. જો કોઈપણ સરકારી કર્મચારી, જ્યાં ચૂંટણીનું સંચાલન થઈ રહ્યું હોય તે મતદાર વિભાગમાં સંસ્કૃતિની ખાનગી મુલાકાત વખતે તેમને અને તે સંબંધિત સેવા નિયમો હેઠળ તેણે ગેરવર્તણૂક આચરી હોવાનું ગણાશે અને તે લોકપ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની ~~કલમ~~ ૧૨૯(૧)માં દર્શાવ્યા મુજબનો કર્મચારી હોય તો, વધુમાં તેણે તે કલમની વૈધાનિક જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોવાનું ગણાશે અને તે હેઠળ કરવામાં આવેલી શિક્ષાત્મક જોગવાઈ હેઠળ શિક્ષાને પાત્ર ગણવામાં આવશે.

ચૂંટણીની જાહેરાત થાય ત્યારથી તે પૂરી થાય ત્યાં સુધી ઉમેદવારો અને રાજકીય પક્ષોના

માર્ગદર્શન માટે, તેમણે શું કરવું અને શું ન કરવું ?

નિર્વાચન આયોગ, ચૂંટણીની જાહેરાત થાય ત્યારથી ચૂંટણીની કામગીરી પૂરી થાય ત્યાં સુધી ઉમેદવારો અને રાજકીય પક્ષોએ શું કરવું અને શું ન કરવું તે દર્શાવતી એક સૂચિ તૈયાર કરી છે. આયોગે સૂચના આપી છે કે આનો શક્ય એટલો વ્યાપક પ્રચાર કરવો અને તેના રાજ્યની રાજલાષા સહિતની લાષાઓમાં તમામ ઉમેદવારો અને રાજકીય પક્ષોના ધ્યાનમાં લાવવાં. ઉમેદવારો અને રાજકીય પક્ષોના ધ્યાન પર એ સ્પષ્ટ રીતે લાવવું જોઈએ કે 'શું કરવું' અને 'શું ન કરવું' તે દર્શાવતી યાદી ફક્ત ઉદાહરણરૂપ યાદી છે, સવિસ્તર-યાદી નથી અને તેના દ્વારા અન્ય વિગતવાર માર્ગદર્શન/સૂચનાઓ કે જેનું સૂક્ષ્મપણે પાલન કે અનુસરણ કરવાનું હોય તેને બદલવાનું કે તેમાં સુધારા-વધારા કરવાનું અભિપ્રેત નથી.

- (૧) ચૂંટણીની જાહેરાત પહેલાં ડોહપાટા ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ રોક કરવામાં આવેલા ચાલુ કાર્યક્રમો ચાલુ રાખી શકાશે.
- (૨) પૂર, અનાવૃષ્ટિ, મહામારી અને અન્ય કુદરતી આફતોથી અસર પામેલાં વિસ્તારોમાં લોકો માટે રાહત અને પુનર્વસવાટનાં પગલાં શરૂ કરી શકાશે અને ચાલુ રાખી શકાશે.
- (૩) ~~અન્ય~~ અથવા ગેલેરિ બિમારીવાળી વ્યક્તિઓ માટે રોકડ અનુદાન અથવા તાબીબી સગવડો યોગ્ય મંજૂરીઓ સાથે ચાલુ રાખી શકાશે.
- (૪) તમામ પક્ષો/ચૂંટણી લડતાં ઉમેદવારો માટે ચૂંટણી સભાઓ યોજવા માટે મેદાન જેવા જાહેર સ્થળો નિષ્પક્ષ રીતે ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ; તેવી જ રીતે તમામ પક્ષો/ ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારો સમાન તક મળે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે હેલીપેડનો ઉપયોગ પણ નિષ્પક્ષ રીતે ઉપલબ્ધ હોવો જોઈએ.
- (૫) અન્ય રાજકીય પક્ષો અને ઉમેદવારો અંગેનાં ટીકા-ટિપ્પણા, તેમની નીતિઓ, કાર્યક્રમો, ભૂતકાળનો રેકર્ડ અને કામગીરી સંબંધિત હોવાં જોઈએ.
- (૬) દરેક વ્યક્તિનો શાંત અને ખલેલરહિત ગૃહજીવનનો અધિકાર સંપૂર્ણપણે સુરક્ષિત રહેવો જોઈએ.
- (૭) સ્થાનિક પોલીસ સત્તાધિકારીઓને સૂચિત બેઠકના સ્થળ અને સમયની અને મેળવવામાં આવેલ તમામ જરૂરી મંજૂરીઓ અંગેની સંપૂર્ણ માહિતી સમયસર આપવી.
- (૮) સૂચિત સભાના સ્થળ ખાતે કોઈ પ્રતિબંધક અથવા નિષેધાત્મક ક્રુકમો અમલમાં હોય તો તેનું ચૂસ્તપણે પાલન કરવું. કોઈ કિસ્સામાં અપવાદ કરવો જરૂરી જણાય તો તે માટે અગાઉથી અરજી કરવી અને તે અંગેની મંજૂરી સમયસર મેળવી લેવી.

(૯) સૂચિત સભાઓ માટે, લાઉકરખીકરો (દરાનિવર્તકચત્ર) અથવા આવી અન્ય કોઈ સગવડોનો ઉપયોગ કરવા માટે મંજૂરી અવશ્ય મેળવવી.

(૧૦) સભાઓમાં ખરીલ પહોંચાકરો અથવા અન્ય સીટો અવ્યવસ્થા ઊભી કરતી વ્યક્તિઓ સામે પગલાં લેવા માટે પોલીસની મદદ મેળવવી.

(૧૧) કોઈપણ સરઘસ શરૂ કરવાનો સમય અને સ્થળ, જ્યાંથી સરઘસ પસાર થવાનું હોય તે રક્તો તેમજ જે સ્થળે અને સમયે સરઘસ સમાપ્ત થવાનું હોય તે અગાઉથી નક્કી કરવું અને પોલીસ સત્તાતંત્ર પાસેથી અગાઉથી મંજૂરી મેળવવી.

(૧૨) સરઘસ જ્યાંથી પસાર થવાનું હોય તે સ્થળોએ કોઈ પ્રતિબંધક હુકમ અમલમાં છે કે કેમ તે સુનિશ્ચિત કરવું અને જો હોય તો એનું સંપૂર્ણ અનુપાલન કરવું, તેવી જ રીતે તમામ ટ્રાફિક નિયમો અને અન્ય નિયંત્રણોનું પાલન કરવું.

(૧૩) સરઘસ પસાર થવાનો માર્ગ ટ્રાફિક માટે અવરોધરૂપ ન હોવો જોઈએ.

(૧૪) શાંતિપૂર્ણ અને વ્યવસ્થિત મતદાન સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમામ ચૂંટણી અધિકારીઓને હંમેશા મહકાર આપવો.

(૧૫) તમામ કાર્યકરોએ બેઝ અને ઓળખ કાર્ડ અવશ્ય સાથે રાખવાં.

(૧૬) મતદારોને આપેલ અનધિકૃત ઓળખ કાપલી કોરા (સેક્રેટ) કાગળ પર હોવી જોઈએ અને તેના પર ઉમેદવારનું ચૂંટણીનું પ્રતીક, નામ અથવા પક્ષનું નામ હોવું જોઈએ નહિ.

(૧૭) ચૂંટણી સૂંદેશના સંમયગાળા દરમિયાન અને ચૂંટણીના દિવસે વાહનોના ઉપયોગ ઉપરના પ્રતિબંધનું પૂરેપૂરું પાલન કરવું.

(૧૮) (મતદારો, ઉમેદવારો અને તેમના ચૂંટણી/મતદાન એજન્ટ સિવાય) નિર્વાચન આયોગનો પ્રાસ માન્ય અધિકૃતિ-પત્ર ધરાવતી વ્યક્તિઓ જ મતદાન મથકમાં પ્રવેશ કરી શકશે. આમિત્તા,

ઉચ્ચ પદ ધરાવતા પદાધિકારીઓને (દા.ત. મુખ્યમંત્રી, મંત્રી, સંસદસભ્ય અથવા ધારાસભ્ય વગેરેને પણ આ શરતમાંથી મુક્તિ મળતી નથી.

(૧૯) ચૂંટણીની આચારસંહિતા સંબંધી કોઈપણ ફરિયાદ અથવા મુશ્કેલી નિર્વાચન આયોગ ચૂંટણી અધિકારી/કોલેલ/સેક્ટર મેજિસ્ટ્રેટ/ ભારતીય નિર્વાચન આયોગે વિચુક્ત કરેલા ગિરીસકલ ધ્યાન પર લાવવી.

(૨૦) ચૂંટણીના જુદાં જુદાં પાસાંઓ સંબંધી તમામ બાબતોમાં, ચૂંટણી અધિકારી અને જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીએ નિર્વાચન આયોગના આદેશો/કુકમો સૂચનાઓનું પાલન કરવું.

(૨૧) તમે જે તે મતદાન વિભાગના મતદાર અથવા ઉમેદવાર અથવા ચૂંટણી એજન્ટ ન હોય તો ચૂંટણી સુંબેશનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી તે મતદાર-વિભાગ છોડી દેવો.

શું ન કરવું ?

(૧) શાસક પ્રક્ષ/સરકારની સિદ્ધિઓ સંબંધિત કોઈ એક અથવા તમામ પ્રકારની જાહેરાતો સરકારી તિજોરીના ખર્ચે કરવી પ્રતિબંધિત છે.

(૨) કોઈપણ મતદાનમથક અથવા મતગણતરીના સ્થળે કોઈપણ મંત્રી ખોતે તે મતદાર વિસ્તારના ઉમેદવાર હોય અથવા મતદાન માટે અપ્પેલ મતદાર હોય તે સિવાય, પ્રવેશ કરી શકશે નહિ.

(૩) ચૂંટણી સુંબેશ/ચૂંટણીની કામગીરી સાથે સરકારી કામકાજ જોડી દેવું નહિ.

(૪) મતદારને નાણાકીય અથવા અન્યથા કોઈ પ્રલોભન આપવું નહિ.

(૫) મતદારોની જાતીય/કોમી લાગણીઓ દુભાવવી નહિ.

(૬) પ્રવર્તમાન મતભેદો વધારે ગંભીર રૂપ ધારણ કરે અથવા પરસ્પર બ્રેષભાવ ઊભો થાય અથવા જુદી જુદી જાતિઓ, સમુદાયો, અથવા ધાર્મિક અથવા ભાષાકીય જૂથો વચ્ચે તણાવ ઊભો થાય તેવી પ્રવૃત્તિ કરવી નહિ.

- (૧૪) અન્ય પક્ષ જે સ્થળે સભાનું આયોજન કરી રહ્યો હોય તે સ્થળ પાસે સરદારો કાઢવા નહિ.
- (૧૫) સરદાર કાઢનારાઓએ પોતાની સાથે જેનો મિશનરી અથવા હથિયારો તરીકે દુરુપયોગ થઈ શકે એવી કોઈપણ વસ્તુ લઈ જવી નહિ.
- (૧૬) અન્ય પક્ષો અથવા ઉમેદવારોએ બહાર પાડેલા પોસ્ટરો દૂર કરવા નહિ અથવા તેને અવારસ બનાવવા નહિ.
- (૧૭) ઓળખ કાપલીઓના વિતરણ માટે મતદાનના દિવસે ઉપયોગમાં લેવાતા સ્થળે અથવા ચૂંટણી મથકો નજીક પોસ્ટરો, ફ્લેગ, સકેતો અથવા અન્ય કોઈપણ પ્રચારસામગ્રી પ્રદર્શિત કરવી નહિ.
- (૧૮) ૬ વાગ્યા પહેલાં અથવા ૧૦ વાગ્યા પછી અને સંબંધિત અધિકારીની લેખિત પૂર્વમંજૂરી સિવાય, ફરતાં વાહનો પરના સ્ટેટિક અથવા માઉન્ટેડ લાઉડસ્પીકરનો ઉપયોગ કરવો નહિ.
- (૧૯) સંબંધિત અધિકારીની લેખિત પૂર્વમંજૂરી સિવાય જાહેર સભા અને સરદારના સ્થળે પણ લાઉડસ્પીકરનો ઉપયોગ કરવો નહિ. સામાન્યરીતે, આવી સભાઓ/સરદારો રાત્રે ૧૦ વાગ્યા પછી ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહિ અને વધુમાં તે સ્થાનિક કાયદા સંબંધિત વિસ્તારની સલામતી વ્યવસ્થાની સ્થિતિ અને હવામાનની સ્થિતિ, તહેવારની ત્રસ્તુ, પરીક્ષાનો સમયગાળો વગેરે, જેવી અન્ય સુબંધિત વિચારણાને પણ અર્થીન રહેશે.
- (૨૦) ચૂંટણીઓ દરમિયાન દારૂનું વિતરણ કરવું નહિ.
- (૨૧) મતદાનના દિવસે, સલામતી અંગે ધમકી મળી હોય અને તેથી સત્તાવાર સુરક્ષા પૂરી પાડવામાં આવી હોય તેવી વ્યક્તિએ, તેના સુરક્ષા કર્મચારી સહિત મતદાન-મથકની હદની આસપાસના વિસ્તારમાં (૧૦૦ મીટરની અંદર) પ્રવેશવું નહિ. વધુમાં, મતદાનના દિવસે આવી કોઈ વ્યક્તિએ તેના સલામતી કર્મચારીવર્ગ સાથે મતદાર વિભાગની આસપાસ ફરવું નહિ. જેને

- (૧૩) અન્ય પક્ષ જે સ્થળે રાભાનું આયોજન કરી રહ્યો હોય તે સ્થળ પાસે સરઘસો કાઢવાં નહિ.
- (૧૫) સરઘસ કાઢનારાઓએ ખોલાની સાથે જેનો મિશાઈલ અથવા હથિયારો તારીકે દુરુપયોગ થઈ શકે એવી કોઈપણ વસ્તુ બંધ જવી નહિ.
- (૧૬) અન્ય પક્ષો અથવા ઉમેદવારોએ લેહાર પાઉંદા પોસ્ટરો દૂર કરવા નહિ એવવા તેને અવારસ બનાવવા નહિ.
- (૧૭) ઓળખ કાપ્લીઓના વિતરણ/મોટે મતદાનના દિવસે ઉપયોગમાં લેવાતા સ્થળે અથવા ચૂંટણી મથકો નજીક પોસ્ટરો, ફ્લેગ, સકેતો અથવા અન્ય કોઈપણ પ્રચારસામગ્રી પ્રદર્શિત કરવી નહિ.
- (૧૮) ૬ વાગ્યા પહેલાં અથવા ૧૦ વાગ્યા પછી અને સંબંધિત અધિકારીની લેખિત પૂર્વમંજૂરી સિવાય, ફરતાં વાહનો પરના સ્ટેટિક અથવા માઉન્ટેડ લાઉડસ્પીકરનો ઉપયોગ કરવો નહિ.
- (૧૯) સંબંધિત અધિકારીની લેખિત પૂર્વમંજૂરી સિવાય જાહેર સભા અને સરઘસના સ્થળે પણ લાઉડસ્પીકરનો ઉપયોગ કરવો નહિ. સામાન્યરીતે, આવી સભાઓ/સરઘસો રાત્રે ૧૦ વાગ્યા પછી ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહિ અને વધુમાં તે સ્થાનિક કાયદા સંબંધિત વિસ્તારની સલામતી વ્યવસ્થાની સ્થિતિ અને હવામાનની સ્થિતિ, તહેવારની ત્રસ્તુ, પરીણાનો સમયગાળો વગેરે, જેવી અન્ય સુરાંગત વિચારણાને પણ અર્ધીન રહેશે.
- (૨૦) ચૂંટણીઓ દરમિયાન દાઝનું વિતરણ કરવું નહિ.
- (૨૧) મતદાનના દિવસે, સલામતી અંગે ઘમકી મળી હોય અને તેથી સત્તાવાર સુરક્ષા પૂરી પાડવામાં આવી હોય તેવી વ્યક્તિએ, તેના સુરક્ષા કર્મચારી સહિત મતદાન-મથકની હદની આસપાસના વિસ્તારમાં (૧૦૦ મીટરની અંદર) પ્રવેશવું નહિ. વધુમાં, મતદાનના દિવસે આવી કોઈ વ્યક્તિએ તેના સલામતી કર્મચારીવર્ગ સાથે મતદાર વિભાગની આસપાસ કરવું નહિ. જેને

સત્તાવાર સલામતી પૂરી પાડવામાં આવી હોય તે વ્યક્તિ મતદાર કોથ તો પણ તે અથવા તેણીએ સુરક્ષા કર્મચારી સાથેની તેની અવરજવર મતદાન કરવા પૂરતી જ મર્યાદિત રાખવી.

(૨૨) સુરક્ષા અંગે પ્રમત્તી મળી હોવાના કારણે જેને સત્તાવાર સુરક્ષા પૂરી પાડવામાં આવી હોય અથવા ખોતાનાં માટે જેણે ખાનગી સલામતી રક્ષકો રાખ્યા હોય તેવી વ્યક્તિની ચૂંટણી એજન્ટ અથવા મતદાન એજન્ટ અથવા મતગણતરી એજન્ટ તરીકે ક્રિયુકિત કરવી નહિ.

નોંધ:- શું કરવું ? અનર્થ ન કરવુંની ઉક્ત યાદી ફક્ત ઉદાહરણરૂપે છે અને તે સંપૂર્ણ નથી તેમજ તેમાં ઉક્ત વિષયો અંગે જેનું ચૂંટપણે પાલન અને અનુસરણ થવું જોઈએ એવા અન્ય કોઈ વિગતવાર હુકમો, આદેશો/ સૂચનાઓના અવેશ્વરૂપ હોવાનું અભિપ્રેત નથી.

શંકાસ્પદ કેસોમાં ભારતીય નિર્વાચન આયોગ/ રાજ્યના મુખ્ય ચૂંટણી અધિકારી માસેથી સપષ્ટતા/મંજૂરી મેળવવી.

પત્ર મળ્યે પહોંચ પાઠવવા વિનંતી,

આપનો વિશ્વાસુ,

રાહી
(જય પ્રિયે પ્રકાશ)
નાયબ ચૂંટણી આયુકત

Phone : 079-23256731
079-23250456
079-23257419
Fax No.: 079-23250324
079-23250319

**OFFICE OF THE
CHIEF ELECTORAL OFFICER
GUJARAT STATE**

General Administration Department (Election Division)
Sardar Bhavan, Block No. 7, 2nd floor, Sachivalaya, Gandhinagar-382 010.

**લોકસભા સામાન્ય ચૂંટણી તથા બે વિધાનસભા બેઠકોની પેટા
ચૂંટણીઓ-૨૦૧૯.**
મુક્ત અને ન્યાયી વાતાવરણમાં ચૂંટણી યોજવા અંગે આદર્શ
આચારસંહિતા(Model Code of Conduct)ના અમલ તેમજ
અધિકારી/કર્મચારીઓની બદલી તેમજ રજા પર પ્રતિબંધ બાબત.

**સામાન્ય વહીવટ વિભાગ (ચૂંટણી પ્રભાગ)
પરિપત્ર ક્રમાંક: ઇએલસી/૧૦૨૦૧૯/૬૩/છ(MCC)
સચિવાલય, ગાંધીનગર
તારીખ. ૧૦/૦૩/૨૦૧૯**

વંચાણમાં લીધા:-

- (૧) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૧૫/૧/૧૯૯૬નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/૯૬/પીએલએન-૩
- (૨) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૧૭/૧/૧૯૯૬નો પત્રાંક:- ૪૩૭/૬/૯૬/પીએલએન-૩
- (૩) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૧૫/૭/૧૯૯૯નો પત્રાંક:- ૪૩૭/૬/૯૯/પીએલએન-૩
- (૪) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૨૫/૧/૨૦૦૨નો પત્રાંક:- ૪૩૭/૬/૨૦૦૨/પીએલએન-૩
- (૫) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૧૨/૬/૨૦૦૩નો પત્રાંક: ૪૩૭/૬/૪/૨૦૦૩/પીએલએન-૩
- (૬) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૬/૪/૨૦૦૪નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/૩૮/૨૦૦૪/પીએલએન-૩
- (૭) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૩૦/૧૨/૨૦૦૪નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/૨૦૦૪/પીએલએન-૩
- (૮) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૧/૪/૨૦૦૬નો પત્રાંક:- ૪૩૭/૬/૨૦૦૪/પીએલએન-૩/
વીઓએલ-૩
- (૯) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૭/૧/૨૦૦૭નો પત્રાંક:-૪૩૭/આઈએનએસટી/૨૦૦૭/
પીએલએન-૩
- (૧૦) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૨૩/૧૧/૨૦૦૭નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/૨૦૦૭/ પીએલએન-૩
- (૧૧) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૨/૩/૨૦૦૯નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/૧/૨૦૦૯/સીસીએન્ડબીઈ
- (૧૨) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૫/૩/૨૦૦૯નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/૧/૨૦૦૯/સીસીએન્ડ બીઈ
- (૧૩) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૧૮/૩/૨૦૦૯નો પત્રાંક:-૪૬૪/આઈએનએસટી/૨૦૦૯/ઈપીએસ
- (૧૪) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૨૮/૩/૨૦૦૯નો પત્રાંક:૪૬૭/૬/આઈએનએસટી/૨૦૦૯/
સીસી એન્ડ બીઈ અને તા.૧/૪/૨૦૦૯નો પત્રાંક:-૪૬૭/૬/આઈએનએસટી/ ૨૦૦૯/સીસી એન્ડ બીઈ
- (૧૫) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીના તા.૨૪/૩/૨૦૧૧ના પત્રાંક:-૪૩૭/૬/આઈએનએસટી/ ૨૦૧૧/
સીસી એન્ડ બીઈ અને તા.૧/૪/૨૦૧૧ના પત્રાંક:-૪૩૭/૬/આઈએનએસટી/૨૦૧૧/ સીસી એન્ડ બીઈ
- (૧૬) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૨૭/૪/૨૦૧૧નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/આઈએનએસટી/૨૦૧૧/
સીસી એન્ડ બીઈ
- (૧૭) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૨૦/૩/૨૦૧૪નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/આઈએનએસટી/૨૦૧૪/
સીસી એન્ડ બીઈ
- (૧૮) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીનો તા.૧૬/૧/૨૦૧૯નો પત્રાંક:-૪૩૭/૬/૧/આઈએનએસટી/
ઈસીઆઈ/ એફયુએનસીટી/એમસીસી/૨૦૧૯

પ રિ પ ત્ર :-

ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હી દ્વારા **લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી-૨૦૧૯** તથા **૨૧-ઉંઝા અને ૯૧-તાલાલા વિધાનસભા બેઠકોની પેટા ચૂંટણીઓ** યોજવાની તા.૧૦/૦૩/૨૦૧૯ના રોજ જાહેરાત કરવામાં આવેલી છે. આ ચૂંટણી માટે તા.૨૩/૦૪/૨૦૧૯ ના રોજ મતદાન યોજાનાર છે. **આથી આ ચૂંટણીઓમાં ઉમેદવારો અને રાજકીય પક્ષો માટેની આદર્શ આચાર સંહિતા (Model Code of Conduct) તા.૧૦/૦૩/૨૦૧૯ ના રોજથી અમલમાં આવે છે.** સદરહુ આચાર સંહિતાની કેટલીક બાબતોનો અમલ સત્તાધારી પક્ષે કરવાનો રહે છે. જે સરકારશ્રીના જુદા જુદા વિભાગો/ખાતાઓને સ્પર્શે છે. આદર્શ આચાર સંહિતા બાબતે ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીએ આપેલ વખતોવખતની સુચનાઓ/સ્પષ્ટતા ધ્યાને લઈ પ્રસ્તુત લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણીમાં ચૂંટણી દરમિયાન નીચે મુજબની બાબતોનો સમગ્ર રાજ્યમાં ચુસ્તપણે અમલ થાય તે માટે સંબંધિત સર્વેને જણાવવામાં આવે છે :-

૧. મંત્રીશ્રીઓ/સત્તાધિકારીઓની ચૂંટણીલક્ષી જાહેરાત/નાણાંકીય સહાય/પરિયોજના કે શિલારોપણ વિધિ/સરકારી સેવાઓ કે જાહેર સાહસોમાં નિમણૂક અંગેની બાબતો.

મંત્રીશ્રીઓ અને બીજા સત્તાધિકારીઓ, સત્તાધારી પક્ષની તરફેણમાં, મતદારો પ્રભાવિત થાય તેવા હેતુસર:-

- (ક) કોઈપણ રૂપમાં કોઈપણ જાતની નાણાંકીય ગ્રાન્ટ અથવા તેના વચનોની જાહેરાત કરશે નહીં, અથવા
- (ખ) વિવેકાદીન ફંડમાંથી ચુકવણી મંજૂર કરશે નહીં.
- (ગ) કોઈપણ જાતની પરિયોજના કે યોજનાની(સરકારી અધિકારી/કર્મચારી સિવાય) શિલારોપણ વિધિ કરશે નહીં, અથવા ઉદઘાટન/લોકાર્પણ કરી શકશે નહીં, અથવા
- (ઘ) માર્ગો બાંધી આપવા, પીવાના પાણીની સગવડ કરી આપવા વગેરે અંગે કોઈ વચનો આપશે નહીં.
- (ચ) સરકારી સેવાઓ કે જાહેર સાહસો વિગેરેમાં કોઈ પણ એડહોક (ad-hoc) નિમણૂકો આપી શકશે નહીં.

૨. નીતિવિષયક બાબતોની જાહેરાત અંગે.

ચૂંટણી દરમિયાન મતદારો પર પ્રભાવ પાડે તેવી કોઈપણ પરિયોજના/યોજના, રાહતો કે અન્ય નીતિવિષયક બાબતો રાજ્ય સરકાર કે સત્તાધારી પક્ષ જાહેર કરી શકશે નહીં.

૩. મંત્રીશ્રીઓની કચેરી કામ અર્થે મતવિભાગોની મુલાકાત અને સરકારી વાહનોના ઉપયોગ અંગે.

કેન્દ્ર કે રાજ્ય સરકારના મંત્રીશ્રીઓ તેમજ બોર્ડ/નિગમ/સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના પદાધિકારીઓ ચૂંટણીઓ જાહેર થયાની તા.૧૦/૦૩/૨૦૧૯ થી ચૂંટણી પૂર્ણ થતાં સુધી કોઈપણ લોકસભા મત વિભાગ/પેટા ચૂંટણી હેઠળના વિધાનસભા મતવિભાગની કચેરી કામ(Official Work) અર્થે મુલાકાત લઈ શકશે નહીં. અપવાદરૂપે કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિ તૂટી પડે કે કુદરતી આપત્તિને લીધે કોઈ કટોકટી ઉપસ્થિત થાય તો માત્ર તેવા પ્રસંગોએ સંબંધિત ખાતાના મંત્રીશ્રી અને મુખ્યમંત્રીશ્રી પરિસ્થિતિ ઉપર નિયંત્રણ રાખવા કે રાહત કાર્યો ઉપર દેખરેખ રાખવા પ્રવાસ કરે, તો તે આદર્શ આચાર સંહિતાનો ભંગ ગણાશે નહીં.

૩.૧ કેન્દ્રના મંત્રીશ્રીને તેમના મુખ્ય મથક (Head Quarter) ખાતેથી કચેરી કામ અર્થે રાજ્ય/જિલ્લાની મુલાકાત લેવી જાહેર હિતમાં અનિવાર્ય જણાય ત્યારે કેન્દ્ર સરકારના સંબંધિત વિભાગના સચિવશ્રી/મંત્રાલય દ્વારા રાજ્યના મુખ્ય સચિવશ્રીને ઉપર મુજબની ખાતરી કરાવતો પત્ર પાઠવવાનો રહેશે તેમજ આ પત્રની નકલ ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીને અચૂકપણે મોકલવાની રહેશે. આ પ્રકારનો પત્ર મળ્યેથી રાજ્યના મુખ્ય

સચિવશ્રી, મંત્રીશ્રીના પ્રવાસ દરમિયાન કોઈપણ પ્રકારની રાજકીય પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવામાં આવનાર નથી તેની ખાતરી કરશે તેમજ કેન્દ્રના મંત્રીશ્રીને સરકારી વાહન અને નિવાસ ઇત્યાદિ રાજકીય શિષ્ટાચાર(Protocol) મુજબની સવલતો આપશે. મુખ્ય સચિવશ્રીએ મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીને તેની આગોતરી જાણ કરવાની રહેશે. કેન્દ્ર સરકારના મંત્રીશ્રી/મંત્રીશ્રીઓએ તેમના વતનના રાજ્ય/સંસદીય મત વિસ્તારની અને વિશેષતઃ તેમણે જે સંસદીય/વિધાનસભા મત વિસ્તારમાંથી ઉમેદવારી નોંધાવી હોય તે મત વિભાગની સરકારી ફરજના ભાગરૂપે/કચેરી કામ અર્થે મુલાકાત લેવાનું નિવારણ જોઈશે.

૩.૨ મંત્રીશ્રીને તેઓના પ્રવાસ વખતે રાજ્ય વહીવટી તંત્રે સશસ્ત્ર ગાર્ડ રાખવાની જરૂરી હોય તેવી સલામતી વ્યવસ્થા મંજૂર કરી હોય તો પણ, મંત્રીશ્રી તેઓની અંગત મુલાકાત વખતે જેનાથી મંત્રીશ્રીની હાજરીની જાણ થાય તેવી કોઈપણ પાઈલોટ કાર કે કોઈપણ રંગની બીકન લાઈટ સાથેની કાર અથવા કોઈપણ સાયરન લગાવેલી કારનો ઉપયોગ કરી શકશે નહીં.

૩.૩ મંત્રીશ્રીઓ તેમને જાણવવામાં આવેલ કે અન્ય સરકારી વાહનોનો ઉપયોગ માત્ર તેમના મુખ્ય મથકમાં રહેઠાણથી કચેરી આવવા અને પરત જવા માટે જ કરી શકશે. વધુમાં, રહેઠાણથી કચેરી જવાના માર્ગમાં પક્ષની કચેરી આવતી હોય તો પણ તેમને જાણવેલ વાહન(Official Vehicle) માં પક્ષની કચેરીની મુલાકાત લઈ શકશે નહીં.

૪. કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકારના મંત્રીશ્રીઓ વગેરેએ ચૂંટણી પ્રચાર કાર્ય માટે સરકારી વાહનોનો ઉપયોગ નહીં કરવા બાબત.

કેન્દ્ર કે રાજ્ય સરકારના મંત્રીશ્રીઓ વિગેરે ચૂંટણી પ્રચાર કાર્ય અથવા ચૂંટણીને સંબંધિત બાબતો અંગે કોઈપણ જાતની મુસાફરીમાં સરકારી વાહનોનો બીલકુલ ઉપયોગ કરી શકશે નહીં. આવા વાહનોમાં હેલિકોપ્ટર, એરક્રાફ્ટ, કાર, જીપ, ઓટોમોબાઈલ બોટ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. સરકારી વાહનો ઉપરાંત રાજ્ય સરકારના જાહેર સાહસો, સંયુક્ત સાહસો, સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ, નિગમો, નગરપાલિકાઓ, મહાનગરપાલિકાઓ, ખરીદ વેચાણ સંઘો, મહાસંઘો, સહકારી સોસાયટીઓ, જિલ્લા/તાલુકા પંચાયતો તેમજ જાહેર નાણાનો જરા પણ હિસ્સો હોય તેવી કોઈપણ સંસ્થાઓના વાહનોનો ચૂંટણી પ્રચાર માટે બિલકુલ ઉપયોગ કરી શકાશે નહીં.

૫. કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકારના મંત્રીશ્રીઓ વગેરેએ ચૂંટણી સંબંધી પ્રવાસ દરમિયાન ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલા અધિકારીઓ/કર્મચારીઓ સાથે બેઠક નહીં યોજવા બાબત.

કેન્દ્ર કે રાજ્ય સરકારના મંત્રીશ્રીઓ કે કોર્પોરેશનના બિનસરકારી પદાધિકારીઓ ચૂંટણી સંબંધી પ્રવાસમાં હોય ત્યારે ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલા અધિકારીઓ સાથે મીટીંગ કરી શકશે નહીં તેમજ તેઓને ગાંધીનગર સહિત અન્ય સ્થળે બેઠક માટે બોલાવી શકશે નહીં.

૫.૧ કેન્દ્ર કે રાજ્ય સરકારના મંત્રીશ્રીઓ કે અન્ય પદાધિકારીઓ ચૂંટણી પ્રચાર અર્થે જિલ્લાના પ્રવાસમાં હોય ત્યારે ગાંધીનગર કે અન્ય કોઈ પણ સ્થળોએ કલેક્ટર/ચૂંટણી અધિકારી/મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારી તેમજ ચૂંટણીની કામગીરી સાથે સંકળાયેલ અન્ય અધિકારી/કર્મચારીઓ તેમને મળશે નહીં. જો કોઈપણ અધિકારી/કર્મચારી, જ્યાં ચૂંટણીનું સંચાલન થઈ રહ્યું હોય તે મતદાર વિભાગમાં ચૂંટણી પ્રચાર અર્થે મંત્રીશ્રીની અંગત મુલાકાત વખતે તેમને મળશે તો તે અધિકારી/કર્મચારીએ તેઓને સંબંધિત શિસ્ત અને સેવા વિષયક નિયમો હેઠળ ગેરવર્તણૂક(Misconduct) દાખવેલી હોવાનું ગણી દોષિત ગણવામાં આવશે અને જો તે અધિકારી/કર્મચારી લોકપ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ ની કલમ ૧૨૯(૧) માં દર્શાવ્યા છે તે પૈકીના(દરેક અધિકારી, કલાર્ક, એજન્ટ, અથવા બીજી વ્યક્તિ કે જેઓ ચૂંટણીમાં મતદાન અને મતગણતરી સંબંધી કોઈપણ

કામગીરી બજાવે છે એ પૈકીના) હશે તો તેઓએ શિસ્ત અને સેવા વર્તણૂક નિયમનો ભંગ કર્યો ગણાશે. તદ્દુપરાંત લોકપ્રતિનિત્ય અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની ઉપર્યુકત કલમની વૈધાનિક જોગવાઈનો ભંગ કરેલો માનવામાં આવશે અને તે હેઠળ નિયત કાર્યવાહી/શિક્ષાને પાત્ર થશે.

૫.૨ કલેક્ટરશ્રી/ચૂંટણી અધિકારીશ્રી/મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રી અને ચૂંટણીની કામગીરી સાથે સંકળાયેલ અધિકારીશ્રીઓ/કર્મચારીશ્રીઓ જ્યારે રાજ્ય કે કેન્દ્ર સરકારના મંત્રીશ્રીઓ કે અન્ય પદાધિકારીઓ ચૂંટણી પ્રચાર અર્થે જિલ્લામાં પ્રવાસમાં આવે ત્યારે તેમજ ગાંધીનગર ખાતે કે અન્ય કોઈ સ્થળે પણ તેઓને મળશે નહીં.

૬. મુખ્યમંત્રીશ્રીઓ/મંત્રીશ્રીઓ વગેરેએ ચૂંટણી પ્રવાસમાં સરકારી કર્મચારી/અધિકારીઓને સાથે નહીં લઈ જવા બાબત.

૬.૧ આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલના સમયગાળા દરમિયાન રાજ્યો/કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશોના મુખ્યમંત્રીશ્રીઓ અને કેન્દ્ર સરકારના મંત્રીશ્રીઓ તેમની વ્યક્તિગત/અંગત મુલાકાત સમયે તેમના અંગત સ્ટાફ પૈકીના એક બિનરાજ્યપત્રિત અધિકારીને સાથે રાખી શકશે. આ બિનરાજ્યપત્રિત અધિકારી કોઈ રાજકીય પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લઈ શકશે નહીં અગર કેન્દ્રના મંત્રીશ્રી/મુખ્યમંત્રીશ્રીને તેમના રાજકીય કામકાજમાં મદદ કરી શકશે નહીં. આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલ દરમિયાન અંગત સ્ટાફ લઈ જવા અંગેના નિયંત્રણ અંગેની ઉપરોક્ત સૂચનાઓ ભારતના પ્રધાનમંત્રીશ્રીને લાગુ પડશે નહીં.

૬.૨ મંત્રીશ્રીઓ તેમજ સરકારી નિગમો/બોર્ડના બિનસરકારી પદાધિકારીઓ ચૂંટણી પ્રવાસમાં જાય ત્યારે સરકારી કર્મચારીઓને તેમની સાથે લઈ જઈ શકશે નહીં.

૭. રાજ્યમાં ચૂંટણી પ્રચાર અર્થે આવતા કેન્દ્ર સરકાર કે અન્ય રાજ્યના મંત્રીશ્રીઓની મુલાકાત અંગે.

ચૂંટણી કામે પ્રવાસમાં આવતા કેન્દ્ર સરકારના કે અન્ય રાજ્યના મંત્રીશ્રીઓ અને બિનસરકારી પદાધિકારીઓ વગેરેને **રાજ્યના અતિથિ** ગણી શકાશે નહીં. જો તેઓને સરકારી અતિથિ ગૃહોમાં રહેવાની વ્યવસ્થા પુરી પાડવામાં આવી હશે તો તેઓની પાસે સામાન્ય દરોએ પુરેપુરી વસુલાત લેવાની રહેશે.

૮. વિશ્રામગૃહ, ડાકબંગલા અને સરકારી રહેણાંકના ઉપયોગ બાબત.

૮.૧ વિશ્રામગૃહ, ડાકબંગલા અને સરકારી રહેણાંકના ઉપયોગનો સત્તાધિકારી પક્ષના સભ્યો કે ઉમેદવારો એકહથ્થુ અધિકારો ભોગવશે નહીં અને આવા રહેણાંકના ઉપયોગ બીજા પક્ષના સભ્યો કે ઉમેદવારોને પણ કરવા દેશે. પરંતુ કોઈપણ પક્ષ કે ઉમેદવારો આવા રહેણાંક (તેની સાથે જોડાયેલ આંગણાં)નો ઉપયોગ પ્રચાર, કચેરી કે અન્ય ચૂંટણી વિષયક હેતુ માટે કરી શકશે નહીં. સરકારી વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહ વિગેરેમાં રાજકીય પક્ષોના સભ્યોની પ્રાસંગિક મીટીંગ (Casual Meeting) ને પણ મંજૂરી આપી શકાશે નહીં.

૮.૨ ચૂંટણી પ્રચારમાં આવેલાં જે મહાનુભાવોને સરકારી વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહ વિગેરેમાં રહેવા માટે રૂમ ફાળવવામાં આવી હોય તે મહાનુભાવોને લાવતા-લઈ જતાં વાહનને જ સરકારી વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહ વિગેરેના કંપાઉન્ડમાં રાખવાની પરવાનગી આપી શકાશે. જો તેઓ આ માટે એક કરતાં વધારે વાહનોનો ઉપયોગ કરતાં હોય તો તેઓ બે થી વધારે વાહનોને વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહ વિગેરેના કંપાઉન્ડમાં રાખી શકાશે નહીં.

૮.૩ કોઈ એક જ વ્યક્તિને ૪૮ કલાકથી વધુ સમય માટે રૂમ ફાળવી શકાશે નહીં. તેમજ ચૂંટણી પ્રચાર માટે આવતાં કોઈપણ મહાનુભાવોને મતદાન પુરૂ થવાના ૪૮ કલાક પહેલાં વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહ વિગેરેમાં રહેવા માટે રૂમ ફાળવી શકાશે નહીં.

૮.૪ જે રાજકીય પદાધિકારીઓને ઝેડ કક્ષાની (Z Scale) કે જે તે રાજ્યના કાયદાની જોગવાઈ અનુસાર સમાન કે તેથી વધુ કક્ષાની સુરક્ષા વ્યવસ્થા આપવામાં આવેલી હોય તેમને રાજ્ય સરકાર હસ્તકના સરકારી વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહ, કેન્દ્ર સરકાર અગર રાજ્ય સરકારના જાહેર સાહસોના વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહમાં રહેવા માટે રૂમ ફાળવી શકાશે. પરંતુ, ચૂંટણી કામગીરી સંભાળતા અધિકારી અગર નિરીક્ષકોને અગાઉથી આ રૂમ ફાળવવામાં આવેલ ન હોય તે શરતે જ આ પ્રકારે રહેવા માટે રૂમો ફાળવી શકાશે.

૮.૫ જો કે રાજકીય પદાધિકારીઓ વિશ્રામગૃહ/અતિથિગૃહમાં રહેતા હોય તે દરમિયાન કોઈપણ પ્રકારની રાજકીય પ્રવૃત્તિ હાથ ધરી શકશે નહીં.

૯. રાજ્ય સરકારની નાણાકીય સંસ્થાએ લોન માંડવાળ કરવા વગેરે બાબત.

રાજ્ય સરકાર દ્વારા સંપૂર્ણ અથવા આંશિક નાણાકીય સહાય મેળવતી કોઈપણ નાણાકીય સંસ્થાએ કોઈપણ વ્યક્તિ કે કંપનીને આપેલી લોન આચાર સંહિતાનો અમલ કરવાના સમયગાળા દરમિયાન માંડવાળ કરી શકાશે નહીં. તે જ રીતે આવી નાણાકીય સંસ્થાઓએ લોન આપવાની રકમની જે મર્યાદા નક્કી કરી છે તે મર્યાદા આચાર સંહિતાનો અમલ કરવાના સમયગાળા દરમિયાન વધારી શકાશે નહીં.

૧૦. રાજકીય સમાચારો/સિદ્ધિઓના પ્રચારમાં સરકારી નાણા/માધ્યમના ઉપયોગ અંગે.

ચૂંટણી દરમિયાન સત્તાધારી પક્ષના હિતોને મદદરૂપ થાય તે હેતુથી રાજકીય સમાચારોનો અને સિદ્ધિઓના પ્રચારની જાહેરાત વર્તમાનપત્રો તથા અન્ય માધ્યમો દ્વારા સરકારી ખર્ચ/જાહેર નાણા દ્વારા ન કરવામાં આવે, તેમજ સરકારી માધ્યમનો દુરુપયોગ ન થાય તે જોવાનું રહેશે.

૧૧. ચૂંટણી સભાઓ યોજવા મેદાન અને હેલીપેડના ઉપયોગ બાબત.

મેદાન વગેરે જેવા જાહેર સ્થળોનો ચૂંટણી સભાઓ યોજવા માટે તેમજ ચૂંટણીની બાબતમાં હવાઈ ઉડ્ડયન માટે હેલીપેડનો ઉપયોગ કરવામાં સત્તાધારી પક્ષ એકહથ્થુ અધિકારો ભોગવશે નહીં. સત્તાધારી પક્ષ જે શરતોએ તેનો ઉપયોગ કરતો હોય એ જ શરતોએ અન્ય પક્ષો અને ઉમેદવારોને આવા સ્થળો અને સવલતોનો ઉપયોગ કરવા દેશે.

૧૨. શૈક્ષણિક સંકુલોનો રાજકીય પ્રવૃત્તિ માટે ઉપયોગ.

પ્રાથમિક શાળાઓ, માધ્યમિક શાળાઓ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓ, કોલેજો, વ્યવસાયિક શિક્ષણ આપતાં સંકુલો/મકાનો/સ્થળોનો ઉપયોગ સામાન્ય સંજોગોમાં કોઈપણ રાજકીય પક્ષના ઉમેદવાર/ટેકેદારો/મંત્રીશ્રી દ્વારા રાજકીય પ્રવૃત્તિ માટે થઈ શકે નહીં. અલબત્ત, રાજ્યમાં ચૂંટણી પ્રચારના હેતુ માટે મેદાનો ઉપલબ્ધ ન હોવાથી શાળા અને કોલેજોના મેદાનોનો ઉપયોગ કરવા માટે નીચેની શરતોનું પાલન કરવાનું રહેશે.

૧. શાળા અને કોલેજોના શૈક્ષણિક સમયપત્રકને કોઈપણ સંજોગોમાં અસર થવી જોઈએ નહીં.
૨. શાળા/કોલેજોના વ્યવસ્થાપકોને તેની સામે વાંધો હોવો જોઈએ નહીં અને શાળા/કોલેજોના વ્યવસ્થાપક મંડળની અને સબ ડીવીઝનલ ઓફિસરની અગાઉથી મંજૂરી લીધી હોવી જોઈએ.
૩. આવી મંજૂરી વહેલાં તે વહેલાંના ધોરણે આપેલી હોવી જોઈએ. કોઈપણ રાજકીય પક્ષને આ મેદાનોનો એકહથ્થું ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવી નહીં.
૪. શાળા/કોલેજોના મેદાનોનો રાજકીય મીટીંગ માટેની ફાળવણીમાં કોઈ ભંગને ચૂંટણી આયોગ ગંભીરતાથી જોશે અને આ બાબતની જવાબદારી સબ ડીવીઝનલ ઓફિસરની રહેશે.

પ. રાજકીય પક્ષો અને ઉમેદવારોએ ઉપર દર્શાવેલા ઘોરણોનો ભંગ ન થાય તે માટે કાળજી અને તકેદારી લેવાની રહેશે. જો આ મેદાનોનો પ્રચાર માટે ઉપયોગ કરવાનો હોય તો તેને કોઈપણ નુકશાન વગર સંબંધિત સંસ્થાને પરત સોંપવું અને જો કોઈ નુકશાન થયું હોય તો તેના વળતર સાથે પરત સોંપવું. સંબંધિત રાજકીય પક્ષ/પક્ષો મેદાન પરત સોંપતી વખતે નુકશાનનું વળતર ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે.

૧૩. સરકારી વેબસાઈટ ઉપરથી પ્રચારાત્મક વિગતો દૂર કરવા બાબત.

કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકારના વિભાગો/તમામ ખાતાના વડાઓ/બોર્ડ/કોર્પોરેશન/જિલ્લા કક્ષાની તમામ કચેરીઓ/તાલુકા કક્ષાની તમામ કચેરીઓ/ત્રિસ્તરીય પંચાયતોની કચેરીઓ/નગરપાલિકાઓની તમામ કચેરીઓ અધિકૃત વેબસાઈટ ઉપરથી કેન્દ્ર સરકારના મંત્રીશ્રી/મુખ્યમંત્રીશ્રી/મંત્રીશ્રી/સંસદસભ્યશ્રી/ધારાસભ્યશ્રી/મેયરશ્રી/પ્રમુખશ્રી, નગરપાલિકાઓ/રાજકીય પદાધિકારીઓની તસ્વીરો/સંદેશાઓ/રાજ્ય સરકારની વિવિધ યોજનાઓની સિદ્ધિની આંકડાકીય માહિતી/આલેખ/સાફલ્ય ગાથાઓ/ફોટો ગ્રાફ્સ/કેરી કેચર્સ ઇત્યાદી પ્રચારાત્મક વિગતો ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હી દ્વારા જ્યારે આ ચૂંટણી યોજવાની જાહેરાત કરવામાં આવે તે તારીખથી આદર્શ આચારસંહિતાના અમલનો વિધિવત અંત આવે તેટલા સમયગાળા દરમિયાન દૂર કરવાની રહેશે.

૧૪. સરકારી કે જાહેર મકાનોમાં વડાપ્રધાન, મુખ્યમંત્રી/મંત્રીશ્રી/અન્ય કોઈપણ મહાનુભાવોના ફોટોગ્રાફ્સ સાથેના કેલેન્ડર, ચિત્રો વગેરે પ્રદર્શિત કરવા અંગે.

કોઈપણ સરકારી કે જાહેર મકાનોમાં કોઈપણ જગ્યાએ વડાપ્રધાન, મુખ્યમંત્રી, મંત્રીશ્રી અને બીજા કોઈપણ મહાનુભાવોના ફોટોગ્રાફ્સ સાથેના કેલેન્ડર, ચિત્રો વગેરે પ્રદર્શિત કરવા નહીં અને જો આવા ચિત્રો પ્રદર્શિત કરવામાં આવેલા હોય તો તેને તાત્કાલિક દૂર કરવાના રહે છે. માત્ર મહાત્મા ગાંધી, ભારતના હાલના રાષ્ટ્રપતિ અને રાજ્યના રાજ્યપાલશ્રી, ભૂતકાળની ખ્યાતનામ ઐતિહાસિક વ્યક્તિઓ, રાષ્ટ્રીય નેતાઓ, કવિઓના ચિત્રો સરકારી મકાનો/જાહેર મકાનોમાં પ્રદર્શિત કરવાનું ચાલુ રાખી શકાશે.

૧૫. ચૂંટણી કામગીરી સાથે સંકળાયેલા અધિકારીઓ સાથે વિડીયો કોન્ફરન્સ(Video Conference) નહીં યોજવા તથા સરકારી યોજનાઓના અમલ-પ્રગતિની સમીક્ષા નહીં કરવા બાબત.

ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હી દ્વારા જ્યારે લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણી યોજવાની જાહેરાત કરવામાં આવે તે તારીખથી આદર્શ આચાર સંહિતાનો આરંભ થાય છે. આ તારીખથી ભારતના ચૂંટણી આયોગ દ્વારા લોકસભા ગૃહની રચના કરતું યોગ્ય જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવે ત્યાં સુધી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણીનું પરિણામ જાહેર ન થાય ત્યાં સુધી એટલે કે ચૂંટણી પ્રક્રિયા પુરી થાય ત્યાં સુધી ચૂંટણી કામગીરી સાથે સંકળાયેલા અધિકારીઓ સાથે કેન્દ્ર સરકારના મંત્રીશ્રીઓ કે અન્ય પદાધિકારીઓ તેમજ રાજ્યના મુખ્યમંત્રીશ્રી વિડીયો કોન્ફરન્સ (Video Conference) યોજી શકશે નહીં. તે જ રીતે મુખ્યમંત્રીશ્રી/મંત્રીશ્રીઓ/રાજ્ય કક્ષાના મંત્રીશ્રીઓ/સંસદીય સચિવશ્રીઓ સચિવાલયના વિભાગો, ખાતાના વડાઓ સાથે વ્યક્તિગત કે સામુહિક રીતે સરકારની યોજનાઓના અમલ-પ્રગતિની સમીક્ષા કરી શકશે નહીં અને તે બાબતે વિડીયો કોન્ફરન્સ (Video Conference) યોજી શકશે નહીં.

૧૬. રાહત કાર્યો:-

માનવ સર્જિત અગર કુદરતી આપત્તિના સમયે હાથ ધરવાની રાહત કામગીરી પરત્વે ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હી દ્વારા નીચે મુજબની સૂચનાઓ આપવામાં આવી છે.

૧. માનવ સર્જિત અગર કુદરતી આપત્તિના પ્રસંગે ભારતના ચૂંટણી આયોગની જાણ હેઠળ પ્રવર્તમાન દરોએ સીધેસીધી અસરગ્રસ્તોને ઉચ્ચક સહાય આપી શકાશે, પરંતુ, આવા પ્રસંગોએ ઉચ્ચક સહાય આપવાના પ્રવર્તમાન દરોમાં ચૂંટણી આયોગની પૂર્વ મંજૂરી સિવાય ફેરફાર કરી શકાશે નહીં.
૨. મુખ્યમંત્રીના રાહત ફંડમાંથી તબીબી સારવાર માટે દર્દીઓને વ્યક્તિગત સીધી ચુકવણી કરવાના બદલે હોસ્પિટલને ચુકવણી કરવામાં ભારતના ચૂંટણી આયોગની મંજૂરી મેળવવી આવશ્યક નથી.
૩. કુદરતી આપત્તિમાં અસરગ્રસ્તોની મુશ્કેલી હળવી કરવાના હેતુસર જરૂરી રાહત કાર્યો અને પગલાંઓ ભારતના ચૂંટણી આયોગની જાણ હેઠળ હાથ ધરી શકાશે.
૪. આમ છતાં, કુદરતી આપત્તિની સંભવિત અસરો નિવારવા માટેના જરૂરી નવા કામો જેવા કે બંધોના અને કેનાલોની મરામતના જરૂરી નવા કામો માત્ર ભારતના ચૂંટણી આયોગની પૂર્વ મંજૂરીથી હાથ ધરી શકાશે.
૫. કોઈપણ વિસ્તારને દુષ્કાળગ્રસ્ત/પૂર ગ્રસ્ત કે આવી કુદરતી આફતોના અસરગ્રસ્ત વિસ્તાર તરીકે ભારતના ચૂંટણી આયોગની પૂર્વ મંજૂરી સિવાય જાહેર કરી શકાશે નહીં. ચૂંટણી યોજવાના પૂર્વે જાહેર કરેલ કુદરતી આપત્તિગ્રસ્ત વિસ્તારો ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની પૂર્વ મંજૂરી સિવાય વિસ્તારી શકાશે નહીં.
૬. એ જ રીતે પ્રધાનમંત્રી રાહત ફંડ અગર મુખ્યમંત્રી રાહત ફંડમાંથી ચોકકસ વ્યક્તિઓના જૂથોને પસંદ કરીને સહાય ભારતના ચૂંટણી આયોગની પૂર્વ મંજૂરી સિવાય આપી શકાશે નહીં.

૧૭. કામો અને પ્રવૃત્તિઓ:-

નીચે દર્શાવેલા કામો અને પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટે **ભારતનાં ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની પૂર્વ મંજૂરી આવશ્યક છે.**

૧. વિવેકાદીન ગ્રાન્ટમાંથી હાથ ધરવાના કોઈપણ પ્રકારના નવા કામો અને યોજનાઓ હાથ ધરી શકાશે નહીં. આ સંદર્ભમાં વિવેકાદીન ગ્રાન્ટ અન્વયે બજેટમાં સમાવવામાં આવેલ હોય અને જેના માટે કોઈ યોજનાઓ આદર્શ આચાર સંહિતા અમલમાં આવેલ હોય તેના પહેલાં મંજૂર કરવામાં આવેલ ન હોય કે નક્કી કરવામાં આવેલ ન હોય તેનો પણ સમાવેશ થાય છે.
૨. જાહેર સાહસોને પુર્નજીવિત કે સરકાર હસ્તક લેવાની દરખાસ્ત (આના જેવા કોઈ નીતિ વિષયક નિર્ણયો) પરત્વે નિર્ણય લઈ શકાશે નહીં.
૩. હયાત યોજના/પરિયોજનાઓ, કાર્યક્રમોના અમલનો વિસ્તાર લંબાવી શકાશે નહીં કે વિસ્તારી શકાશે નહીં.
૪. સરકાર ધ્વારા કોઈપણ વ્યક્તિ, સાહસો તેમજ સંસ્થાઓને જમીન ફાળવી શકાશે નહીં.
૫. જેમાં સરકાર પક્ષકાર હોય તેવા સમજૂતી કરાર (MOU) કે સંમતિ કરાર કરી શકાશે નહીં.

૧૮. કાર્યાન્વિત(existing) કામો અને પ્રવૃત્તિઓ બાબત.

નીચે દર્શાવેલા કાર્યાન્વિત(existing) કામો અને પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટે ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની મંજૂરી આવશ્યક નથી અને તેની જાણ ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીને કરવાની આવશ્યકતા રહેતી નથી.

૧. તમામ પ્રકારની આવશ્યક મંજૂરીઓ મેળવ્યા બાદ ખરેખર શરૂ કરવામાં આવેલા કામો અને યોજનાઓ.

૨. આદર્શ આચાર સંહિતા અમલમાં આવ્યા પહેલા શરૂ કરવામાં આવેલી યોજનાઓ કે જેમાં ચોક્કસ હિતાધિકારીઓ/લાભાર્થીઓ નામ સહિત નક્કી કરવામાં આવેલા હોય.
૩. રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી બાંહેધરી યોજનામાં નોંધાયેલા લાભાર્થીઓને હયાત યોજના હેઠળ આવરી લઈ શકાશે. રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી બાંહેધરી યોજના હેઠળની નવી યોજના કે જે કાયદાની જોગવાઈ હેઠળ ફરજિયાત હોય તેવા કામો કે જેના લાભાર્થીઓ નોંધાયેલા હોય અને પ્રોજેક્ટ અગાઉથી મંજૂર કરવામાં આવેલો હોય અને તેના માટેની બજેટ જોગવાઈ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવેલી હોય તેવા પ્રોજેક્ટો હાથ ધરી શકાશે.

૧૯. આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલ દરમ્યાન નવા કામો(લાભાર્થી કે કામ લક્ષી) હાથ ધરવા બાબત.

આદર્શ આચાર સંહિતા અમલમાં આવે તે પહેલાં નીચે દર્શાવેલી બધી જ શરતો પરિપૂર્ણ થતી હોય તો તેવા નવા કામો (લાભાર્થી કે કામ લક્ષી) આદર્શ આચારસંહિતાના સમયગાળા દરમ્યાન ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની જાણ હેઠળ હાથ ધરી શકાશે.

૧. ગ્રાન્ટની સંપૂર્ણ જોગવાઈ કરવામાં આવેલી હોય.
૨. વહીવટી, તાંત્રિક અને નાણાકીય મંજૂરીઓ મેળવવામાં આવેલી હોય.
૩. ટેન્ડરો બહાર પાડવામાં આવેલ હોય, મૂલ્યાંકન કરવામાં આવેલ હોય અને આખરી કરવામાં આવેલ હોય.
૪. કરાર આધારિત કામ ચોક્કસ સમય મર્યાદામાં શરૂ કરવા અને પૂર્ણ કરવા અંગે કરારમાં સ્પષ્ટ જવાબદારી નક્કી થયેલ હોય અને તેમ જ કરવામાં આવે તો કરારદારને દંડ કરવાની કરારમાં જોગવાઈ હોય.

ઉપર્યુક્ત ક્રમાંક (૧) થી (૪) માં દર્શાવેલ તમામ શરતો પરિપૂર્ણ થતી હોય તેવા કિસ્સામાં જ ભારતના ચૂંટણી આયોગની જાણ હેઠળ તેટલા નવા કામો હાથ ધરી શકાશે, અન્યથા ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની અનુમતિ મેળવવાની રહેશે.

૨૦. ટેન્ડરો બહાર પાડવા તથા તેના મૂલ્યાંકન(Evaluation) અને આખરીકરણ બાબત.

જે કિસ્સાઓમાં વૈશ્વિક ટેન્ડરો અગાઉથી બહાર પાડવામાં આવેલા હોય અને તેની સમય મર્યાદા સુનિશ્ચિત કરી હોય તેવા કિસ્સામાં આ ટેન્ડરોનું મૂલ્યાંકન (Evaluation) અને આખરીકરણની કાર્યવાહી હાથ ધરી શકાશે. આ સિવાયના (વૈશ્વિક ટેન્ડરો સિવાયના) ટેન્ડરોના કિસ્સામાં અગાઉ બહાર પાડવામાં આવેલા હોય તો તેનું મૂલ્યાંકન થઈ શકશે, પરંતુ ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની પૂર્વ મંજૂરી સિવાય આખરી કરી શકાશે નહીં. જો ટેન્ડરો બહાર પાડવામાં આવેલા ન હોય તો ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની પૂર્વ મંજૂરી સિવાય બહાર પાડી શકાશે નહીં.

૨૧. કામના પૂરા થયેલા ભાગ માટે ગ્રાન્ટ ફાળવવા બાબત.

નિયત કાર્યપદ્ધતિનું પાલન કરવામાં આવેલ હોય અને નાણા વિભાગની અનુમતિ મેળવવામાં આવેલી હોય તેવા કોઈ પણ કામના પૂરા થયેલા ભાગ માટે ગ્રાન્ટ ફાળવવામાં કોઈ પણ પ્રકારનો પ્રતિબંધ રહેશે નહીં.

૨૨. કોઈ પણ કામો કે વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ સમયે ઔપચારિક સમારંભો(formal function) નહીં યોજવા બાબત.

કોઈ પણ કામો (રાહત કામો સહિત) શરૂ કરતી સમયે કે વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ કરતી સમયે કોઈપણ જાતના ઔપચારિક સમારંભો કે જેમાં રાજકીય મહાનુભાવોની હાજરી હોય તેવા સમારંભો રાખી શકાશે નહીં. ભપકાદાર સમારંભો કોઈ પણ સંજોગોમાં યોજવા નહીં. પરંતુ, સ્થાપિત પ્રણાલિકા અનુસાર મુલ્કી અધિકારીઓની ન્યુનતમ હાજરીમાં સામાન્ય સમારંભો ન્યુનતમ પ્રસિદ્ધિ થાય તે રીતે યોજી શકાશે.

૨૩. સંવૈધાનિક સ્વરૂપની સંસ્થાઓ દ્વારા અપાતી નિયમિત નિમણૂક/બઢતી આપવા બાબત.

કેન્દ્રીય જાહેર સેવા આયોગ, રાજ્ય જાહેર સેવા આયોગ કે સ્ટાફ સિલેક્શન કમિશન કે અન્ય સંવૈધાનિક સ્વરૂપની સંસ્થાઓ નિયમિત નિમણૂક/બઢતી આપી શકશે. આ સિવાયની બિનવૈધાનિક સંસ્થાઓ દ્વારા ભરતી કરવા અગર બઢતી આપવાના પ્રસંગોએ ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની પૂર્વ મંજૂરી મેળવી લેવી આવશ્યક બની રહે છે.

૨૪. ચૂંટણી સાથે સીધી રીતે સંકળાયેલ અધિકારીઓ/કર્મચારીઓની બઢતી બાબત.

આ ચૂંટણી સાથે સીધી રીતે સંકળાયેલ નીચે દર્શાવેલ અધિકારીઓ/કર્મચારીઓની ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હી દ્વારા જ્યારે લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણી યોજવાની જાહેરાત કરવામાં આવે તે તારીખથી ચૂંટણી પ્રક્રિયા સંપૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધીના સમયગાળા દરમિયાન બઢતીઓ કરી શકાશે નહીં. જે કર્મચારીઓની બઢતીના હુકમો આ ચૂંટણી યોજવાની જાહેરાત કરવામાં આવે તે તારીખ પહેલાં થયેલ હોય પરંતુ તેનો અમલ થયો ન હોય તેવા કિસ્સામાં પણ આવી બઢતીનો અમલ મોકુફ રાખવાનો રહેશે.

૧. સર્વે જિલ્લા કલેક્ટરશ્રીઓ,
૨. સર્વે ચૂંટણી અધિકારીઓ અને મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીઓ,
૩. મહેસૂલ વિભાગ/ખાતાના જિલ્લા/તાલુકા કક્ષાના મહેસૂલી અધિકારીઓ.
૪. તમામ જિલ્લા વિકાસ અધિકારીઓ/નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારીઓ અને તાલુકા/જિલ્લા પંચાયતોમાં કામ કરતાં અધિકારીઓ.
૫. કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી સાથે સંકળાયેલ સંબંધિત રેન્જના પોલીસ મહા નિરીક્ષક/નાયબ પોલીસ મહા નિરીક્ષક, પોલીસ કમિશનર, નાયબ પોલીસ કમિશનર, પોલીસ અધિક્ષક, નાયબ પોલીસ અધિક્ષક, પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર અને પોલીસ સ્ટેશનના ચાર્જમાં રહેલ પોલીસ અધિકારી તેમજ તેમની હેઠળનો સ્ટાફ.

ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની સૂચનાનુસાર વતનના જિલ્લા અગર તા.૩૧/૦૫/૨૦૧૯ ની સ્થિતિએ છેલ્લા ચાર વર્ષમાં ત્રણ વર્ષથી વધુ સમયથી એક જ જિલ્લામાં ફરજ બજાવતાં હોય વગેરે કારણોસર ચૂંટણી કામગીરી સાથે સંકળાયેલ હોય તેવા અધિકારી/કર્મચારીઓના કિસ્સામાં મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીની અનુમતિ મેળવીને જે વિભાગો દ્વારા બઢતીના હુકમો કરવામાં આવે ત્યારે અત્રેથી આપેલી અનુમતિનો હુકમોમાં સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કરવાનો રહેશે. આ રીતે કરવામાં આવેલા હુકમોનો અમલ કરવાનો રહેશે. આ અંગેનું માર્ગદર્શન મેળવવા માટે વિભાગોએ અત્રે રજૂઆત કરવાની રહેશે નહીં.

૨૫. બદલી અને રજા પર પ્રતિબંધ :-

ચૂંટણીની કામગીરી ઘણી જ વિશાળ છે અને રાજ્યના સમગ્ર વહીવટી તંત્રનો ચૂંટણીની કામગીરી માટે સંપૂર્ણ સહકાર મેળવવો આવશ્યક અને અનિવાર્ય બની રહે છે. આથી રાજ્ય સરકારના, પંચાયતોના, સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ, બોર્ડ/કોર્પોરેશનો વગેરેના વર્ગ-૧ થી શરૂ કરીને વર્ગ-૪ સુધીના તમામ કર્મચારીઓની સેવાઓ ચૂંટણીના કામે ઉપલબ્ધ કરવી જરૂરી છે. જો આ અધિકારીઓ/કર્મચારીઓની બદલી કરવામાં આવે કે રજાઓ મંજૂર કરવામાં આવે તો ચૂંટણી સંચાલન અને આયોજન તેમજ વ્યવસ્થા તંત્રને વિપરિત અસર થવાની સંભાવના રહેલી છે. જે ધ્યાને લઈને ચૂંટણીની કામગીરી સંબંધમાં અધિકારીઓ/કર્મચારીઓની રજા તેમજ બદલી પર પ્રતિબંધ માટે નીચે પ્રમાણેની સૂચનાઓ બહાર પાડવામાં આવે છે.

(૧) સચિવાલયના સર્વે વિભાગો, ખાતાના વડાઓ, કચેરીના વડાઓ, પંચાયતો, સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ, બોર્ડ/કોર્પોરેશને તેમના તાબા હેઠળના અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીગણ કે જેમની સેવાની જિલ્લા કલેક્ટર અને જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અગર ચૂંટણી અધિકારીને આવશ્યકતા હોય તેમની સેવાઓ કલેક્ટર અને જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીને હવાલે મુકવી.

(૨) સચિવાલયના બધા વિભાગોએ, ખાતાના વડાઓએ, કચેરીના વડાઓએ, પંચાયતોએ, સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓએ, બોર્ડ/કોર્પોરેશને તેમના તાબા હેઠળના અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીગણની તાત્કાલિક અસરથી ચૂંટણીઓ પુરી થાય ત્યાં સુધી રજાઓ મંજૂર કરવી નહીં. આ સમયગાળા દરમિયાન કોઈપણ અધિકારી/કર્મચારીની બદલી કરવી નહીં. જો અનિવાર્ય સંજોગોમાં કોઈ બદલી કરવી આવશ્યક જણાય તેવા કિસ્સામાં જિલ્લા કક્ષાએ કલેક્ટરશ્રીની તેમજ રાજ્ય કક્ષાએ મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીની પૂર્વ મંજૂરી મેળવ્યા બાદ જ બદલી કરવામાં આવે કે રજાઓ મંજૂર કરવામાં આવે તે જોવા સર્વે સંબંધકર્તાને આથી જણાવવામાં આવે છે. આ પરિપત્રથી આપવામાં આવેલી સૂચના રવાના કર્યા પછીના સમયગાળા દરમિયાન કોઈ પણ પ્રકારની રજા મંજૂર કરવામાં આવેલી હશે તો તે આપોઆપ રદ થયેલી ગણવામાં આવશે અને તે બાબતે ઉપર દર્શાવેલી કાર્યપદ્ધતિનો અમલ કરવાનો રહેશે.

(૩) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હી દ્વારા લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણી યોજવા માટે જે તારીખે જાહેરાત કરવામાં આવે તે તારીખથી આદર્શ આચાર સંહિતાનો અમલ શરૂ થઈ જાય છે. આ સંજોગોમાં ચૂંટણી યોજવાની જાહેરાત કર્યાની તારીખ પહેલાં સચિવાલયના વિભાગો/ખાતાના વડાઓ/બોર્ડ/કોર્પોરેશન દ્વારા અધિકારી/કર્મચારીઓની બદલી કરવાના હુકમો રવાના કરવામાં આવેલા હોય પરંતુ તેનો અમલ ન થયેલ હોય તો તેવા હુકમોનો અમલ ચૂંટણી પ્રક્રિયા સંપૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધી કરવાનો રહેતો નથી. જે કિસ્સામાં બદલીના હુકમનો અંશતઃ અમલ થયેલ હોય અગર બદલીના હુકમોનો અમલ કરવો વહીવટી રીતે અનિવાર્ય હોય તેવા સંજોગોમાં આ બદલીના હુકમોનો અમલ કરવા માટે રાજ્ય કક્ષાએ મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીની પૂર્વ અનુમતિ મેળવીને જ અમલ કરી શકાશે. જ્યારે જિલ્લા કક્ષાની કચેરી માટે સંબંધિત જિલ્લા કલેક્ટર અને ચૂંટણી અધિકારીની પૂર્વ અનુમતિ મેળવીને જ બદલીના હુકમોનો અમલ કરી શકાશે.

(૪) ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હી દ્વારા લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણી યોજવા માટે જે તારીખે જાહેરાત કરવામાં આવે તે તારીખથી આદર્શ આચાર સંહિતાનો અમલ શરૂ થઈ જાય છે અને ચૂંટણી પ્રક્રિયા પૂરી ન થાય ત્યાં સુધી અમલી રહે છે. આ તારીખથી સચિવાલયના તમામ વિભાગો,

ખાતાના વડાઓ, કચેરીના વડાઓ, પંચાયતો, સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ, બોર્ડ/કોર્પોરેશન તેમના તાબા હેઠળના અધિકારી/કર્મચારીઓની રજા મંજૂર કરવા ઉપર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવેલો છે. અધિકારી/કર્મચારીઓની રજા મંજૂર કરવા અગર નામંજૂર કરવા બાબતે નીચેની સૂચનાનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

(૪.૧) જે અધિકારી/કર્મચારીઓની રજાઓ રાજ્ય કક્ષાએ મંજૂર કરવામાં આવતી હોય તેવા અધિકારી/કર્મચારીઓની રજાઓ આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલ દરમિયાન મંજૂર કરવી અનિવાર્ય જણાતી હોય તેવા કિસ્સામાં રજા મંજૂર કરવાની ભલામણ સહ દરખાસ્ત સચિવાલયના સંબંધિત વહીવટી વિભાગે મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીશ્રીને સ્વચ્છ ટાઇપ નકલમાં કરવાની રહેશે. ખાતાના વડાઓની કચેરીના કીસ્સાઓમાં સંબંધિત વિભાગો મારફતે રજા મંજૂરીની દરખાસ્ત મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીશ્રીને સ્વચ્છ ટાઇપ નકલમાં કરવાની રહેશે. જે અધિકારી/કર્મચારીઓની રજા જિલ્લા કક્ષાએ મંજૂર કરવા પાત્ર હોય તેવા અધિકારી/કર્મચારીની રજાઓ મંજૂર કરવા માટે સંબંધિત જિલ્લા કલેક્ટરશ્રીઓને દરખાસ્ત કરવાની રહેશે. જિલ્લા કક્ષાના અધિકારી/કર્મચારીઓની રજા મંજૂરીની દરખાસ્ત મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીને કોઈપણ સંજોગોમાં રજૂ કરવી નહીં.

(૪.૨) સચિવાલયના વિભાગોના સચિવશ્રી/અગ્રસચિવશ્રી/અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી/ખાતાના વડા/કચેરીના વડાઓને જયારે અધિકારી/કર્મચારીની રજાઓ મંજૂર કરવી આવશ્યક જણાતી ન હોય તેવા કિસ્સામાં રજાઓ ના મંજૂર કરવા અંગેનો નિર્ણય તેમની કક્ષાએથી લેવાનો રહેશે. આવી દરખાસ્તો રાજ્ય કક્ષાએ મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારીશ્રી અગર જિલ્લા કક્ષાએ જિલ્લા કલેક્ટરશ્રીને રજૂ નહીં કરવા ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવે છે.

૨૬. આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલમાંથી મુક્તિ મેળવવા માટે સચિવાલયના વિભાગો મારફત કરવામાં આવતી દરખાસ્ત બાબત.

લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણીના અનુસંધાને અમલમાં આવેલી આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલમાંથી મુક્તિ મેળવવા માટે સચિવાલયના વિભાગો મારફત દરખાસ્ત કરવામાં આવે ત્યારે તે દરખાસ્ત **અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી/અગ્રસચિવશ્રી/સચિવશ્રી**ની સહીથી જ કરવાની રહેશે. ખાતાના વડાઓએ સચિવાલયના તેમના વહીવટી વિભાગ મારફત જ દરખાસ્ત અત્રે રજૂ કરવાની રહેશે. કોઈ પણ ખાતાના વડા બારોબાર દરખાસ્ત ન કરે તેવી તાકીદ કરવા સચિવાલયના સર્વે વિભાગોને જણાવવામાં આવે છે. આ પરિપત્ર સાથે સામેલ ચેકલીસ્ટમાં સંપૂર્ણ વિગતો ભરીને આવશ્યક જણાય તેવા કિસ્સાઓમાં વિભાગના **અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી/અગ્રસચિવશ્રી/સચિવશ્રી**ની ભલામણ સાથે જ દરખાસ્ત કરવાની રહેશે. જે દરખાસ્ત સંદર્ભે ભારતના ચૂંટણી આયોગની મંજૂરી મેળવવી આવશ્યક હોય તેવી દરખાસ્તો વિભાગના સ્પષ્ટ અભિપ્રાય સાથે તથા વ્યાજબીપણાનાં કારણો દર્શાવતી નોંધ(Justification Note) સાથે અંગ્રેજીમાં MS Word માં હાર્ડ કોપી તેમજ સોફ્ટ કોપી(CD) માં અચૂક મોકલવાની રહેશે.

૨૭. આદર્શ આચારસંહિતા(Model Code of Conduct) અંગેની ઉપર્યુક્ત તમામ સૂચનાઓના આખરી અર્થઘટન અંગે.

ભારતના ચૂંટણી આયોગ,નવી દિલ્હીની વેબ સાઈટ <https://eci.gov.in> છે. આ વેબ સાઈટ પર ઉપર્યુક્ત લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભાની પેટા ચૂંટણીના અનુસંધાને પ્રેસ નોટ અને આચારસંહિતા અન્વયે મુળ સૂચનાઓ અંગ્રેજીમાં મુકવામાં આવેલ છે. આથી, આ અંગે જો કોઈ વધુ વિગતોની આવશ્યકતા હોય કે સૂચનાઓના અર્થઘટનનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય ત્યારે ભારતના ચૂંટણી આયોગ, નવી દિલ્હીની ઉક્ત વેબ

સાઈટ પરની મૂળ અંગ્રેજી સૂચનાઓ આખરી ગણાશે. આ સૂચનાઓનું સર્વે સંબંધિતોએ ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

૨૮. આ સૂચનાઓનો અમલ તા.૧૦/૦૩/૨૦૧૯થી ભારતના ચૂંટણી આયોગ ધ્વારા લોકસભા ગૃહની રચના કરતું યોગ્ય જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવે ત્યાં સુધી તથા વિધાનસભા બેઠકોની પેટા ચૂંટણીઓનું પરિણામ જાહેર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી એટલે કે ચૂંટણી પ્રક્રિયા પુરી થાય ત્યાં સુધી કરવાનો રહે છે.
૨૯. આ સૂચનાઓ માન.મુખ્યમંત્રીશ્રી તથા તમામ માન.મંત્રીશ્રીઓ અને માન.રાજ્ય કક્ષાના મંત્રીશ્રીઓના ધ્યાન પર મુકવા તેઓના અગ્રસચિવશ્રી/સચિવશ્રી/અંગત સચિવશ્રીઓને વિનંતી કરવામાં આવે છે.
૩૦. સચિવાલયના વિભાગોને ઉપર્યુકત સૂચનાઓ તેઓના નિયંત્રણ હેઠળના તમામ ખાતા/કચેરી તેમજ બોર્ડ, નિગમ અને સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના વડાઓના ધ્યાન પર તાત્કાલિક મુકવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

(ડો.એસ.મુરલી કિષ્ના)
મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારી
ગુજરાત રાજ્ય

પ્રતિ,

- માન.ગુજરાત વિધાનસભાના અધ્યક્ષશ્રીના અંગત સચિવશ્રી.
- માન.મુખ્યમંત્રીના અગ્રસચિવશ્રી (માન.મુખ્યમંત્રીશ્રીના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ.)
- સર્વે માન.મંત્રીઓ/રાજ્યકક્ષાના મંત્રીશ્રીઓ/માન.સંસદીય સચિવોનાના અંગત સચિવશ્રીઓ (માન.મંત્રીશ્રીઓ/માન.સંસદીય સચિવોના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ.)
- મુખ્ય સચિવશ્રીના સંયુક્ત સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- સચિવાલયના સર્વે વિભાગો.
- સામાન્ય વહીવટ વિભાગના સર્વે અધિકારીઓ/સર્વે શાખાઓ.
- પોલીસ મહાનિદેશક અને મુખ્ય પોલીસ અધિકારીશ્રી, પોલીસ ભવન, ગાંધીનગર.
- સર્વે કલેક્ટર અને જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ,
- સર્વે બોર્ડ/કોર્પોરેશનના વહીવટી સંચાલકશ્રીઓ,
- સર્વે ખાતાના વડાઓ,
- સર્વે પોલીસ કમિશનરશ્રીઓ અને પોલીસ અધિક્ષકશ્રીઓ.
- સર્વે જિલ્લા વિકાસ અધિકારીશ્રીઓ,
- સર્વે મ્યુનિસિપલ કમિશનરશ્રીઓ,
- સર્વે લોકસભા મતવિભાગના ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ અને મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ,
- સંબંધિત વિધાનસભા મતવિભાગના ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ અને મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ,
- માહિતી કમિશનરશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર (જરૂરી પ્રસિદ્ધિ આપવા સારું)
- સર્વે રાજકીય પક્ષો.
- નાયબ સેક્શન અધિકારી સિલેક્ટ ફાઇલ.

લોકસભાની સામાન્ય ચૂંટણી/વિધાનસભા પેટા ચૂંટણી-૨૦૧૯ના અનુસંધાને આદર્શ આચાર સંહિતા(Model Code of Conduct)ના અમલમાંથી મુક્તિ મેળવવા માટે કરવાની દરખાસ્ત સાથે રજૂ કરવાનું ચેકલીસ્ટ

ક્રમ	વિગત	વિભાગ/ખાતાના વડા/કચેરીએ ભરવાની વિગતો
૧.	આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલમાંથી મુક્તિ મેળવવા કોણે રજૂઆત કરી છે.	
૧.૧	વહીવટી વિભાગનું નામ	
૧.૨	ખાતાના વડાનું નામ	
૧.૩	જિલ્લા/તાલુકા કચેરીનું નામ	
૧.૪	વહીવટી વિભાગ સિવાયની કચેરીના કિસ્સામાં ખાતાના વડા/વિભાગ મારફત દરખાસ્ત કરવામાં આવેલી છે કે કેમ ?	
૧.૫	ઉપર(૧.૪)માં દર્શાવેલ કચેરીએ કયા કારણસર વિભાગ/ખાતાના વડા મારફત દરખાસ્ત રજૂ કરેલ નથી ?	
૧.૬	આ દરખાસ્ત જિલ્લા કલેક્ટર અને જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલી છે.	
૨.	આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલમાંથી મુક્તિ મેળવવા માટે કરવામાં આવેલી દરખાસ્ત કેવા પ્રકારની છે ? સામાન્ય/અસામાન્ય	
	અગ્રતા/ટોચ અગ્રતા	
૨.૧	દરખાસ્ત શેને સંબંધિત છે ?	
	ક. સેવા વિષયક	
૧.	બઢતી/ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ આપવું-બઢતી રાજ્ય જાહેર સેવા આયોગ /બંધારણીય સંસ્થા/અન્ય બિન બંધારણીય સંસ્થા મારફત કરવામાં આવે છે.	
૨.	ફરજ મોફૂફી પર ઉતારવા/ફરજ મોફૂફી પરથી સેવામાં પરત લેવા	
૩.	બદલી કરવા/બદલીના હુકમનો અમલ અટકાવવા	
૪.	એડહોક નિમણૂક આપવા	
૫.	રજા મંજૂર કરવા/રજા પ્રવાસ રાહત મંજૂર કરવા/વતન પ્રવાસ મંજૂર કરવા	
૬.	ભરતી કરવા માટે મંજૂરી આપવી/ઈન્ટરવ્યુનું આયોજન/કોલ લેટર રવાના કરવા/ભરતીનું પરિણામ બહાર પાડવું/ભરતીની પ્રક્રિયા હાથ ધરવી/લશ્કરી ભરતી મેળાનું આયોજન	

૭.	ફરજિયાત નિવૃત્ત કરવા	
૮.	તાલીમ કાર્યક્રમ/વિદેશ તાલીમ કાર્યક્રમ	
૯.	ધાર્મિક હેતુસર પ્રવાસ/હજ કરવા માટે પ્રવાસ મંજૂરી	
૧૦.	અન્ય	
ખ.કાર્યક્રમનું આયોજન		
૧.	ઉદઘાટન સમારોહનું આયોજન/સમાપન સમારોહનું આયોજન	
૨.	રેલી યોજવા	
૩.	મેળા/કાર્યક્રમોનું આયોજન	
૪.	પ્રદર્શન યોજવા/પ્રદર્શન સહ વેચાણ હાટ યોજવા	
૫.	પરિસંવાદ/વર્કશોપનું આયોજન/ઉત્સવોનું આયોજન	
૬.	પ્રોટોકલ અન્વયે મંત્રી/બોર્ડ નિગમના સભ્ય/પદાધિકારીઓને સ્ટેટ ગેસ્ટ જાહેર કરવા/રાજ્યના પ્રવાસને મંજૂરી	
૭.	અન્ય	
ગ-નાણાકીય		
૧.	ગ્રાન્ટ ફાળવણી	
૨.	જાહેરાત આપવા	
૩.	યોજનાકીય ખર્ચને મંજૂરી આપવા	
૪.	કરરાહતો આપવા/વેરા ઘટાડવા/વેરા વધારવા	
૫.	ખરીદી કરવા માટેની દરખાસ્ત	
૬.	આકસ્મિક નિધિમાંથી પેશગી ઉપાડવા બાબત	
૭.	ગ્રાંટનું એડીશનલ ઓથોરાઈઝેશન	
૮.	બજેટ અંદાજો મંજૂર કરવા-દાખલ કરવા	
૯.	વાહનોની ખરીદી	
૧૦.	અન્ય	
ઘ-માધ્યમ સંબંધિત		
૧.	હયાત પ્રકાશન ચાલુ રાખવા	
૨.	પ્રકાશન કરવા	
૩.	જાહેરાત આપવા	

૪.	હોર્ડિંગ લગાવવા	
૫.	વિજાણુ માધ્યમો/મુદ્રણ માધ્યમોમાં જાહેર ખબર આપવી	
૬.	અન્ય	
ચ-વિકાસ કામો		
૧.	કોન્ટ્રેક્ટ અંગે કરાર કરવા	
૨.	લેટર ઓફ ઈન્ટેન્ટ બહાર પાડવા	
૩.	ટેન્ડરો બહાર પાડવા/મૂલ્યાંકન કરવું/આખરી કરવું/આખરી થયેલ ટેન્ડરના અનુસંધાને કોન્ટ્રેક્ટર/ઈજારાદારને કામો આપવા/નેગોશિયેશન કરવા	
૪.	વિકાસ કામો ચાલુ રાખવા	
૫.	એમઓયુ કરવા	
૬.	રસ્તા સરકેઈસ કરવા/રી સરકેઈસ કરવા/હયાત રસ્તાઓનું વિસ્તૃતીકરણ	
૭.	આવશ્યક મરામત કામોને મંજૂરી આપવી	
૮.	જમીન ફાળવણી/જમીનના બિનખેતીના ઉપયોગની મંજૂરી આપવા	
૯.	અન્ય	
છ-કાયદો અને વ્યવસ્થા		
૧.	ટ્રિબ્યુનલ/પંચમાં સભ્ય/અધ્યક્ષની નિમણૂક	
૨.	હયાત પંચની મુદતમાં વધારો કરવા	
૩.	અદાલતોનું ઉદઘાટન	
૪.	સરકારી વકીલોની નિયુક્તિ/મુદતમાં વધારો	
૫.	કેદીને પેરોલ રજા /ફર્લો રજા મંજૂર કરવા બાબત	
૬.	કરવામાં આવેલ કેસ પરત ખેંચવો	
૭.	પાસા/અન્ય અટકાયતી કાયદા હેઠળ અટકાયત કરાયેલ કેદીના સંબંધમાં લેવાનો નિર્ણય	
જ- અન્ય		
૧.	ન્યાયિક ચુકાદાના અનુસંધાને કરવાની થતી અનિવાર્ય કાર્યવાહી જમીન ફાળવણી	
૨.	રાજ્ય મંત્રીમંડળે લીધેલ નિર્ણય અન્વયે કરવાની કાર્યવાહી	
૩.	માન.મુખ્ય મંત્રીશ્રી ઈંડમાંથી સહાય આપવી	
૪.	એવોર્ડ એનાયત કરવા/પારિતોષિકો આપવા	

	પ	અન્ય	
૨.૨	બજેટ જોગવાઈ કરવામાં આવેલી છે.?	આયોજન બહાર/આયોજન/કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના	
૩.	કોલમ ૨.૧(ખ) અન્વયે જો કાર્યક્રમનું આયોજન કરવાનું હોય તો નીચેની વિગતો દર્શાવવાની રહેશે.	કાર્યક્રમની તારીખ અને સમય -કાર્યક્રમની વિગત	
		કાર્યક્રમનું આયોજન કરનાર સંસ્થા/સંસ્થાઓનું નામ અને અન્ય વિગતો	
		કાર્યક્રમનો દરજ્જો:-સત્તાવાર/બિન સત્તાવાર	
		કાર્યક્રમનું સ્વરૂપ-ઉદઘાટન/સમાપન સમારોહ/વિકાસ કામોનું લોકાર્પણ/અન્ય	
		કાર્યક્રમના આયોજનનો ખર્ચ કોણ ભોગવશે. વિભાગ/ખાતાના વડા/ખાનગી વ્યક્તિ/સ્વૈચ્છિક સંસ્થા	
		કાર્યક્રમમાં કોણ હાજર રહેશે? અધિકારી/કર્મચારીઓ, રાજકીય નેતાઓ/કાર્યકરો, કંપનીના અધિકારીઓ	
		કાર્યક્રમમાં કુલ કેટલા લોકો હાજર રહેનાર છે.	
૪.	આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલમાંથી મુક્તિ આપવા માટે કરવામાં આવેલી દરખાસ્તને કઈ કક્ષાએ મંજૂરી આપી શકાય તેમ છે?	૧.જિલ્લા કક્ષાએ ૨. મુખ્ય નિર્વાચન અધિકારી કક્ષાએ ૩.ભારતના ચૂંટણી આયોગની કક્ષાએથી	
૫.	ભારતના ચૂંટણી આયોગની મંજૂરી મેળવવાની આવશ્યક હોય તો આયોગને કરવાની દરખાસ્તનો મુસદ્દો અંગ્રેજીમાં(MS Word)માં હાર્ડ કોપી-સોફ્ટ કોપી સાથે રજૂ કરેલ છે ?		
૬.	આ દરખાસ્ત ચૂંટણી પ્રક્રિયા પૂરી થાય ત્યાં સુધી મુલતવી રાખી શકાય તેમ છે કે કેમ ? જો ના તો તેના સ્પષ્ટ કારણો/દરખાસ્તનું વાજબીપણું અવશ્ય દર્શાવવું.		
૭.	ભારતના ચૂંટણી આયોગની આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલની પ્રવર્તમાન સૂચનાઓ અનુસાર કાર્યક્રમનું આયોજન થઈ શકે કે કેમ તે અંગે વિભાગનું મંતવ્ય/સ્પષ્ટ કારણો રજૂ કરવા		
૮.	આ દરખાસ્ત મંજૂર થવાથી મતદારો પ્રભાવિત થશે કે કેમ?		

વિભાગના વડાની સહી તથા હોદ્દો